

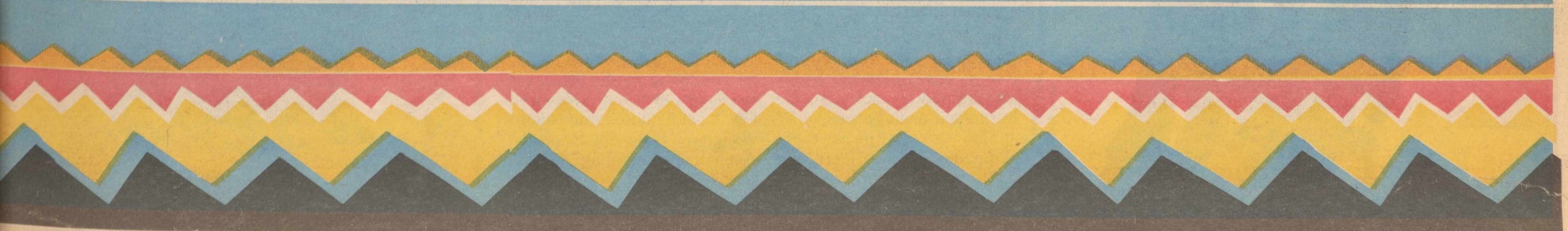
UTROPIA

TROMSØ-
STUDENTENES
ORGAN
8. Årgang • nr. 3
April 1983

Tema: Samer s. 8-9-10

**en snerten liten sak • bjørnen våkner —
hovedtallmøtet sover • blasfemi i flertall •
NSU's Landsting • Samskipnaden uten
garanti • Hanna og Erling • Halle-soldater •
til slutt: uspiselig hummer.....**

«Er samskipnaden til for studentenes skyld?» var tema for debatten, som fort kom til å bli dominert av samskipnaddirektør Bjørn Kaldhol. Og i Kaldhol møtte pågående studenter en dreven og meget veltalende debattant som aldri lot seg drive over på defensiven.

Av TORE SVARVERUD og
JAN ERIK GJERNES (foto)

Før innledningene ble det presisert at årsaken til at møtet ble holdt på Paletten ikke var noe bevisst valg av «nøytral bane» for oppgjøret, men at Brennkantina var opptatt.

Først ut av innleiderne var Ivar Berg. Han ble valgt inn i styret for samskipnaden etter jul, og er kjent for en slags «omvendt sceneskrekke»: Jo større og mer hårsår forsamlingen er, jo mer står han på. Men her viste han seg fra en annen side. Han mente prisene på samskipnadens tjenester ikke sto i noe rimelig forhold til hva vi burde vente. «Vi kan gjøre det mye rimligere selv», sa han og han hev-

det at samskipnaden ved å tenke for mye bedriftsøkonomi og for lite studentvelferd er i ferd med å undergrave sin egen eksistens.

Sine kjente takter viste Ivar Berg først egentlig når han kom til den såkalte «barnehagesaken», hvor ansatte i samskipnaden har hevdet at de må få flere barnehageplasser til disposisjon for å få mer stabilt personale. «Samskipnaden er ikke plaga med at ansatte sier opp sine plasser — kanskje snarere tvert imot,» var Bergs kommentar. Han påpekte problemet med at studentene har vanskelig for å nå fram og bli hørt.

Husleieboikott var et effektivt middel, mente han. Han avsluttet med å spørre om samskipnaden er en umulighet og man burde finne andre former for organisert studentvelferd i.

Helge Opsjøn mente Ivar Berg var inne på et blindspor. Samskipnaden og lånekassa har vært billig velferd for studentene. Når tilbudene har blitt dårligere ligger det i de rammene staten har satt for virksomheten. Det er disse som må forbedres, og i kampen for det har studentene på mange måter felles interesse med samskipnadens ansatte.

Samskipnadens tilbud når bare en del av studentene — i Tromsø bor under halvparten av studentene i samskipnadhushus. Men det er ikke noe mål å nedlegge samskipnadene, mente Opsjøn. Han fremholdt økte lån og stipend som det viktigste velferdskrav for studentene.

Som helhet virket det som om Helge Opsjøn tok sitt eget «felles interesse-argument» såpass alvorlig at han var redd for å uttale seg i særlig skarpe vendinger.

Bjørn Kaldhol hadde ankommet til møtet uten manuskript, og bygde sin innledning på hva Berg og Opsjøn hadde sagt. Han innledet med å si at om studentene hadde samskipnaden mot seg, da burde den nedlegges.

Han la vekt på at samskipnaden er en effektiv bedrift, og har ligget lavt prissmessig. «Vi har vært for billig» sa han, «men vi har klart

STUDENTERSAMFUNNET 12/3

1-0 til Kaldhol på nøytral bane

oss likevel». Likevel gikk han med på at boligene var dyre, men at den prisutvikling som har vært på samskipnadboliger er bare blåbær mot det som har skjedd på det private boligmarkedet. «Hadde vi ikke effektivisert de siste 4-5 årene, hadde leia for en hybel vært nærmere 1000 kroner». Hva gjaldt «barnehagesaken» karakteriserte han den som vanlig skikkelig personalpolitikk. Her tok man pause. I pausen dukket det opp en løpeseddel som vakte mye diskusjon. Det var usignert, men det ble raskt avklart at Arnt Johannessen var forfatteren.

Helge Opsjøn innledet debatten ved å ta opp samskipnadens muligheter for å protestere overfor staten ved å la være å betale renter og avdrag på lån. Til dette repliserte Kaldhol at han påtok seg mange offer for studentene, men ikke å gjøre seg straffskyldig for å ikke oppfylle forpliktelsene sine.

Jens Bjørnåvold la som ventet størst vekt på at studentene må slutte å drive demonstrasjonspolitikk, og gå inn i de rammebetingelser som eksisterer. Han karakteriserte Arnts løpeseddel som idiotisk, og sa at man i stedet burde stå sammen.

Diskusjonstemperaturen var nå raskt stigende, man begynte å fornemme god gammeldags «studentersamfunnsstemning». Bjørnåvolds innlegg fikk således energisk applaus fra et av bordene.

Øystein Aspaas beskyldte Ivar Berg for å prøve å sprengte en kile mellom ansatte og studenter. Han la vekt på samarbeidet mellom universitetet og samskipnaden. Han var også bekymret for den negative omtale samskipnaden alltid fikk fra studenthold.

Jarle Weigård gikk også inn for å legge demonstrasjonspolitikken på hylla. Hva gjaldt «barnehagesaken» syntes han ikke at det var noe snuskete ved de ansattes ønsker, og at å imøtekomme dem var en naturlig del av samskipnadens personalpolitikk. Ivar Berg kommenterte at det var ikke noe nytt at Weigård var på kollisjonskurs med

studentflertallet, og at dette bl.a. hadde som følge at Weigård ikke lenger representerte studentene i samskipnadsstyret.

Erling Sandsdalen fra styret i studenthuset ville vite om Kaldhol ville støtte bevilgning til studenthuset i kommunestyret, hvor han sitter som representant for Venstre. Kaldhol svarte at han ville det, men han tvilte på om særlig mange flere en han og røde Hermann ville stemme for. Han gjorde i samme anledning oppmerksom på at det var valg til høsten...

Per Østensen, ansatt på Maurtua, var fornærma på Utopia. Jens Christian Smeby fra NSU var også skremt over avisens utkjør mot de ansatte. Knut Johnsen spurte om Kaldhol hadde tenkt på å prøve Janne Carlson-modellen (lavere priser + bedre service fører til høyere omsetning og økt lønnsomhet) Kaldhol mente at samskipnaden hadde innført den og at samskipnaden var konkurransedyktige. Diskusjonstemperaturen fikk ny fart oppover da løpeseddelforfatter Arnt Johannessen fikk ordet. Han mente «barnehage-

saken» var et typisk eksempel på hvordan samskipnadsarbeidet studentene. Weigård syntes A.J. brakte en bagatell. Kaldhol syntes «de ansatte» i samskipnaden har krav på en uforbeholdt unnskyldning fra A.J. dette VÅSET! Han anklaget ved samme anledning NSU for å ha gitt samskipnaden rapp over fingrene når de ville engasjere seg for å få bedre studiefinansiering. Og en husleiestreik skremte ingen. «Så mye makt i dessverre ikke studentene. Arnt J. foreslo så å kjempe samskipnaden konkurransedyktig. Kaldhol svarte at det var

Debatten ga ikke noe klarsvar på hvor mye av den kritikken som har kommet mot samskipnaden som har vært berettiget. Men den viste fulle hvor umulig det var å gjennomslag for noe av kritikken overfor Kaldhol, som kraft av sine overlegne skunnskaper og sine ubestridelige retoriske evner aldri seg bringe ut på tynn is.

TROMSØ- STUDENTENES ORGAN

8. årgang — Nr. 3 — April 1983

Tore Svarverud
Berit Syrstad (ansv.)
Jesper Halle (ansv.)
Rolf Gaasland
Arnt Johannessen
Kristin Eide
Ragnar Lurås

Adr.: Søndre Tollbugt, 7b, Tromsø
Tlf. 81715

Studentavisa er organ for studentene ved Univ. i Tromsø og kommer ut ca. en gang i måneden. Redaksjonen er valgt på et uavhengig radikalt grunnlag.

Annonsepris: kr. 2,50 pr. spaltemm.

Trykt i 1600 eks.

Sats og trykk: A/S Duplotrykk

LEDER:

La dem ikke stå alene

De fire lederne for Folkeaksjonen mot utbygging av Alta-Kautokeino-vassdraget er dømt i Alta Herredsrett.

For første gang etter krigen har oppviglar- og tvangsparagraferne blitt tatt i bruk.

Dommen viser til fulle hvem det er demokrati for. Sjelden har styresmaktene stått svakere, saklig sett. Utredningene som ligg til grunn for utbyggingsvedtaket er katastrofalt mangelfulle, de svikter totalt. Fra botanikerhold er det slått FAST at området ville ha vært fredda idag, dersom plantelivet hadde blitt kartlagt skikkelig. Dommen slår på nytt fast at norske syresmakter ignorerer samiske interesser og samisk sjølråderett.

Blir denne dommen stående er veien opna for økt kriminalisering. Ikke bare mot naturvern-interesser, men mot alle typer av motstand som makthaverne føler seg spesielt trua av.

Støtt de bøtelagte!

Gamle synder

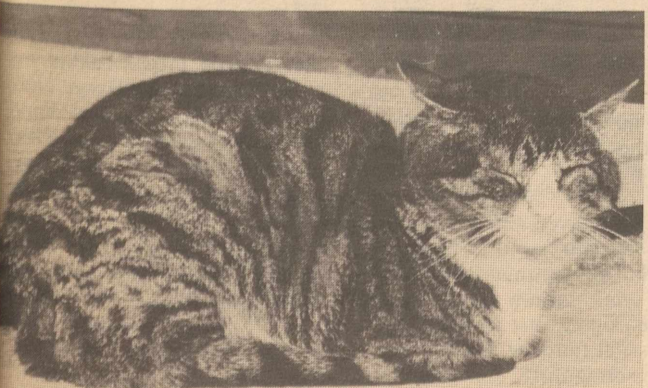
kommer, om ikke redaksjonens arbeidsvaner gjennomgår en grunnleggende forbedring, hvilket er lite sannsynlig, til å bli en fast spalte. Vi kan således meddele: (Ang. tabber i marsnummeret). Telefonnummeret vi oppga til kontoret til Studentutvalget, revyen m.m. viste seg å tilhøre museet. (Sentralborddama hadde mye moro på redaksjonens bekostning i den anledning.) Riktig nummer (til revyen, studentutvalget, NSU's delegatgruppe og styret for studenthuset) er altså 86 560 linje 291 eller 81 784.)

Kronikken om styringsordninga var forfattet av Arnt Johannessen. Som i et utslag av falsk bekjedenhet, noe han ellers ikke er synderlig plaget med, heller ikke hadde signert artikkelen «Langsletlappen 83». Værre & værre: Barnehageplass koster 830 kr., ikke 810 som vi skreiv.

Blå glefs mot ytringsfriheten

Forbrukerrapporten fikk sitt siste nummer stoppet. VG måtte betale 500 000 for Akers tapte ære. Kåre Kristiansen fikk stoppet Gateavisa. Tre dommer med kort tids mellomrom, som alle er uttrykk for en svært skremmende utvikling: Innflytelsesrike personer og næringsinteresser kan tvinge til seg fred for pressens interesse. Dette skjer parallelt med at bruderovs-journalistikken florerer i pressen. Det blir stadig mindre spørsmål om hva det er tillatt å skrive, men om hvem det er tillatt å skrive noe om.

Idag kan man se på dette som vage overtramp og tilfeldige arbeidsuhell fra domstolene. I morgen kan det være de forhold ytringsfriheten i Norge har. Det er all grunn til å rope varsko når sensurfanatikerne begynner å røre på seg. Det blir fort et spørsmål om å stoppe eller stoppes.

FAGPLUKK

Flere realister og flere jenter

Kvinneandelen blant studentene er stadig økende, og er nå oppe i over 43 %.

Videre skjer det en forskyvning i retning realfag, som får en stadig større del av studentne, mens særlig språkfag får en mindre del.

Det har videre lyktes en student å registrere seg uten å oppgi verken fag eller annet. Utopia er interessert i en prat med vedkommende. Vennligst ta kontakt!

Videre: Til myten om at det bare er søringer som studerer her: Over 4/5 av studentene kommer fra Nord-Norge. Og over 1/4 kommer fra selve Tromsø.

Kompromiss om medisinstyring

Den heftige diskusjonen om styringsstrukturen på medisin endte med et kompromiss i Universitetstinget. Rektor Stalsbergs forslag, som ble vedtatt, innebærer en utvidelse av fagstyret fra 8 til 21 medlemmer. Men studiestyret for medisin opprettholdes, og har fortsatt myndighet i studiesaker. Videre blir nå de enkelte stillinger på IMB omerket enten for medisinere eller for realister.

«Må ikke vekkes!»

Hovedallmøte pågår»

Det var altså hovedallmøte mandag 14/3. Ikke noen dramatisk begivenhet. Snarere tvert imot. Møtet foregikk i all gemyttelighet foran «huset»'s knitrende peis. Men verken de trivelige omgivelsene eller den innholdsrike sakslista så ut til å ha virket særlig lokkende på «massene». Knappt 20 mennesker hadde funnet veien dit. Og trekker man fra div. tillitsvalgte som var kommet for å holde orienteringer og lignende, kunne møtet fått plass i en personbil.

Første sak var de ansatte i samskipnadens ønske om å annektere 6 studentplasser i barnehagene. Forslag til uttalelse hvor det ble protestert, ble lagt fram. Jarle Weigård, som tydeligvis hadde skiftet mening fra studentensamfunnsrådet to dager tidligere, la fram et mer forsiktig og høflig protestforslag. Som ble vedtatt mot 1 stemme.

Neste sak: Noen som hadde lyst til å bli med til NSU's landsting som observatør? Ingen ville.

Studentenes boligsituasjon: Man vedtok:

«Myndighetene må snarest komme med konkrete tiltak som kan forbedre de uheldige virkningene omleggingen av lånerammene i husbanken har hatt på hybelleiene. Bokassene i Breivika er en skam for universitetet i Tromsø og bør snarest overflødiggjøres.» Prestvann sommerhotell. En virkelig dårlig forretning, viste det seg, det mangla en null i underskuddstallet i sakspapiret. SU fikk i oppdrag å lodde stemninga for 12-månederskontrakter for man ga seg til å mene noe om det.

Sak sju. Rettshjelp for studenter. Sosialsekretæren orienterte om et prosjekt som er på gang i Bergen.

Nedlegging av NSUs delegatgrupper:

Arnt Johannessen syntes forslaget var ille, NSU mister grunnplanen sitt. Jens Christian Smeby var kommet fra Oslo for

å reklamere for forslaget. Han syntes motstanden var merkelig, og la vekt på at nedleggingen kunne løse vriene problemer på andre læresteder. Men han fikk ingen med seg. Når han ble beskyldt for ikke å forestå forholdene i Tromsø, og måtte rykke ut og oppklare at han faktisk studerte her skyldtes ikke misforståelsen bare hans pertentlige Oslomål, men også at han helt tydelig oppfattet seg selv som representant for NSUs sentralledelse, og ikke for Tromsøstudentene. Og han fikk bare sin egen og to blanke stemmer med seg.

En orientering om organisering av fagrad viste seg å være fullstendig uten relevans for Tromsø og burde vært strøket av dagsorden.

Ny sak: Oliver Grundnes har trukket seg fra samskipnadsstyret. Forslag: Vara Stein Ovesen rykker opp som fast rep. Ny 2. vara: Frank M. Larsen. Begge IFF-studenter (nesten «selvfølgelig», det virker som det er mer sprell i fiskerifag enn i resten av universitetet til sammen). Ingen protester. Møteleder Kari Riddervold (fra gjetthvilket-institutt) erklærte dem for valgt.

Eventuelt: Reinholdt Fieler ga en stemningsrapport for det kommende tingmøte: «Dem krangle jo alle seg imella». Allmen tilslutning til forslaga hans.

— Isbjørnen i Tromsø har våknet av vinterdvalen og ser med gru frem til en sommer i stiv positur foran en eller annen butikk.

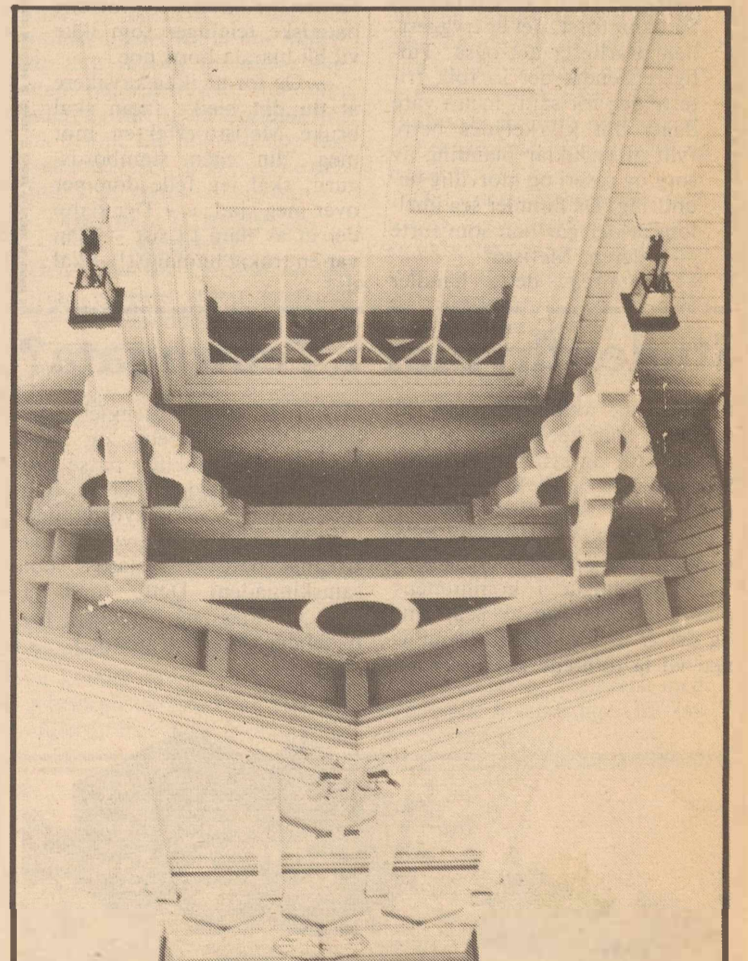
Nedleggingar av skoler i Tromsø?

Dette spørsmålet ble stilt på et møte i Tromsø Lærarlag som tok for seg temaet arbeidsløyse blant lærarar.

Arthur Olsen fra skolekontoret sa blant annet at dersom prognosene om nedgang i barnetallet slår til, vil det være umulig å opprettholde ein slik arbeidsmengde som det no. Ein er kommet til eit punkt der det er nødt til å bli nedskjæringar. Han fortalte at det også kunne komme på tale å legge ned skoler. I det hele tatt var det bare dystre utsikter.

På møtet ble det også lagt fram prognoser som viste at elev-

tallet i Tromsø vil synke med 1000 elevar på barnetrinnet og 500 elevar på ungdomstrinnet fram til 1988. Fra Tromsø Lærarlag si side blei det hevda at det kostar omtrent det samme å ha ein lærar i arbeid som å la han gå arbeidsledig. Det blei også hevda at dersom arbeidsmiljøloven hadde blitt gjennomført for lærarar hadde det ikkje vært arbeidsløyse blant lærarar. Det er eit misforhold mellom mål og ressursar i skolen vart det sagt. Ellers merka vi oss at det var svært liten interesse for å bli overført til Tromsdalen skole blant lærarane.

Ned med kirka!

PRELATEN- PRATEN

— Ah, endelig en hvit mann! Dr. Livingstone i pressume? Velkommen til koloniene — og ta med en øl til meg også.

— Ikke det at jeg er rasist — jeg har et jakkemerke ett eller annet sted som beviser det motsatte — men alle disse brune og røde og rent ut sagt svartsmuskete skikkelsene som benker seg rundt bordene her og snakker røverspråket sitt om varder og nut og klister og plaster og spjelk og kjelk, det gjør meg grøssen. Og så denne eimen av stekt kjøtt og olje — sololje. Det er påsken som har skylda for alt sammen. Det var ikke Jesus som avskaffet hedenskapen, det var han som innførte den. For du er vel ikke i tvil om at det var mesteren selv som den belivete påsken for nesten to tusen år siden innførte det lysfylte utendørs solritualet vi feirer den dag i dag. Han red jo på esler, reket omkring i offentlige parker, spiste store middager (ihvertfall en), og hang omkring utendørs både natt og dag. What a swinging life! Nå oppgir riktig nok bibelen at det var elendig vær, men alle kan jo ikke være så heldige som oss i Tromsø. . . Ok da, kjøp deg en halvliter til og TA MED EN TIL MEG OGSÅ — men lit kvikt, for nå braker det løs her!

II
Nå Dr. Livingstone, la du merke til hvor kjapt og kynisk jeg feide over påsken og korsfestinga og alt sammen i løpet av en pils? Det krymper seg litt i barnetroen, hva? Det jeg spekulerte i kalles «Mefisto-effekten», den har vært dyrket ihvertfall siden senantikken især blant studenter. Dt er den jeg egentlig vil preike om. Mefisto-effekten bygger på at det *alltid* er hipper å banne i kjerka enn å synge salmer der. Forutsatt at det er du som banner. Hvis du har tenkt å banne i kjerka og noen andre gjør det først er det bare flaut, og hvis du virkelig synger på salmene og noen kommer inn og banner lyder det sant å si helt jævlig. Så bann først, det er tryggest, helt ufarlig er det også. Tidligere hendte det jo folk friterte deg for sånt, men i våre dager blir kyrkelyden berre fylt at en uklar blanding av sorg og raseri og motvillig beundring. De mumler seg imellom at der går han som turte — tvileren, Mefisto!

Og ålreit, dette handler

selvsagt ikke om beinharde jesuitter, men om tro stort sett, og især blant oss hidingane, som dei seie i Stavanger. Det boiler nemlig ned til at «Tro er ufikst — Uansett». Folk som tror mister humoren og den lille ironiske distansen og blir gjerne ubehagelige på tomannshånd. Buksene deres sitter helt gærnt og ikke liker de å le av seg sjæl heller. Fytterakkern! Mefisto-effekten, det er å være so cool at du ikke tror på noen ting i det hele tatt. Det er nemlig den eneste måten å sikre seg mot at det kommer en som er enda coolere og finner den patetiske troen din på ett eller annet lite og snilt som du var sikker på du hadde gjemt bort så bra at ingen visste om den. For finner en av Mefistoeffektens mestere den, da er du så lost at du like gjerne kan legge deg ut til ulvene for å krepere med en gang. Uansett om troen din var på Gud i blomsterbedet, menneskeheten, de gode øyeblikkene, kjærlighetens makt eller hva.

— Ja, skål igjen, videre bærer det. Altså: Enten tror du. Da tror du på noe annet enn deg sjøl, din pyse. Eller så tviler du, og da tviler du på alt annet enn deg sjæl. Ganske tøft! (Det finns de som kjører seg helt ut og begynner å tvile på seg sjæl i tillegg, men glem dem. Sånt blir det bare forvirring og moderne romaner av.) Men. Det er alltid et men. Både her i ishavsbyen (God Jul!) og andre steder. Det er et men ved Mefistoeffekten også, ihvertfall en trøblete ting. Den kan nemlig bli litt som å ligge flatt ut på et hustak og skyte på alt som rører seg der nede på gata. De har full kontroll men det blir nokså tomt og trasig i lengden. Men skitt au Dr. Livingstone, sats på Mefisto-effekten likevel du. I det knallharde racet om den cooleste trenden er Mefisto-effekten en garantert sikker vinner for åtti-åra — for alle patetiske feiginger som ikke vil bli blanda borti noe.

— Og for nå ikke å risikere at du din bleike satan skal bruke Mefisto-effekten mot meg, din egen stambordsguru, skal jeg felle dommer over meg sjæl: «— Der slapp det ut av ham til sist — han var en tråkig humanist!» Skål da!

Studenthybler i Vestregata?

En gledelig «kanskjenhet» til studenter som har tenkt å bli her noen år til, og synes Prestvann, Storskogåsen og Ø. Breivang ligger avsides: Samskipnaden har planer om å kjøpe Vestregt. 46 a og b og føre opp hybelbygg der. Tomtene inngår i kommunens plan for foretting av sentrum, og det er sannsynlig at kommunen vil la tomtene gå for en ri-

melig pris, men til gjengjeld forlange høy utnyttelse og rask bygging. Dette skulle passe bra med samskipnadens planer. (Og for å avlive den hvordanet-nåkanhaseg seigilva myten om at Utopia bare er negative mot samskipnaden: Dette forslaget likte vi! Plass på venteliste for hybel der er herved bestilt.)

Madonnaer og skjøge Erling og Hanna

Vi var der alle sammen. Klamme hender om brune flasker til 15 kroner.

Forventningsfulle — unger benka til sirkus. Send inn the clowns, — og la dem fortelle oss hvor mannfolka er blitt ført (!) av 10—15 års kvinnekamp. Og klovnene kom. En stortingsklovn, en bergenser, en forbeina kvinnefronter, og sjølsagt den sikreste klovn av dem alle — en Kr.f'er, stakkars mann.

Av Berit Systad
Foto Jan Erik Gjernes

Alle ingredienser til kaos var til stede, men dessverre, dessverre — de helt store kontroversene uteble. Litt kokkettering blei det jo. Hanna Kvanmo — «Æ står nu hær som ei popsangerinna med mikrofon».

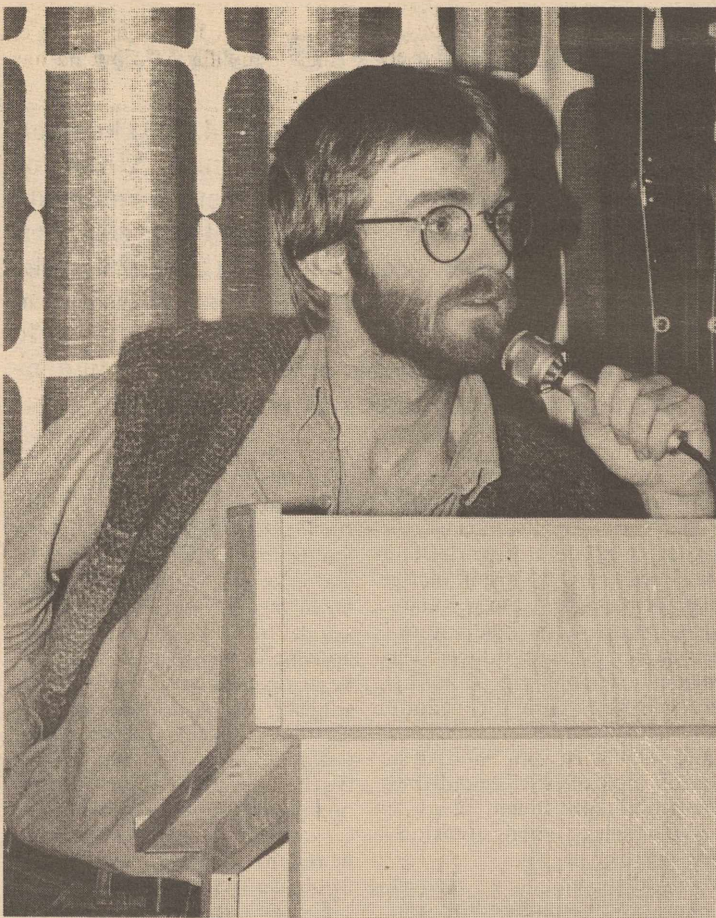
Erling T. (E.T.?) Gjelsvik kom til Tromsø kanskje mest som forfatter av to omstridte bøker, i hvert fall når det gjelder kvinnesyn.

Sjølsagt satt mange der og venta på de store provoserende

«Ho e nu velsigna jordnær, da!»

teser fra «hard mann»-fronten. Vel, de kom ikke. Trygve Lorentzen, varaordfører i Tromsø, prøvde etter beste evne å gi et svar på det spørsmålet som skulle debatteres.

... som tenker med galleblæra i stedet for med hodet.

«Kor ha så kvinnebevegelsen ført mannen? — Tel vanvidd!»

Gjelsvik åpna med Picasso og Porno-Hagen. Picasso fikk stå for den misforståtte liberalismen — tida da mann var menn og kvinner var et stykke kjøtt med hull i — da progressive menn gikk på horehus og kalte det et spark mot hykleriet.

Mellom Picasso og P.H. finnes restene av denne blåøyde kampen mot puritanismen, og der finnes kvinnebevegelsen. Gjelsvik roste dagens kamp mot porno, men fikk med at også i denne kampen finnes «hissige feministar som tenker med galleblæra i stedet for med hodet».

Gjelsvik snakka mye om den progressive mannens karriere og æra — før, under og med kvinnebevegelsen. Om den myke mannen som blei en realitet — og snart en karrikatur.

Om nye strategier i selskapslivet «sjekking». «Menn skulle ta kvinnebevegelsen oftere med i aftnebønne sin,» sa Gjelsvik. Og da satt jeg igjen med et spørsmål — hvilke menn, Gjelsvik, de progressive eller de «andre»?

Gjelsviks historie var engasjerende — men mangelfull. Mangelfull fordi den handla om nyanser. I miljøet omkring raddisjenter og raddisgutter blir det gjerne slik.

Lill Lindfors var med i innledningen: ... tenk å ha ham i en skuff og ta ham fram når det passer... Tenk at dette har vært kvinners stilling i mange år, som

kapitalens reservearmé, som lønte golvslitere med mannsjefer. Mange kvinner står i pa den dag i dag. Gjelsvik ne ikke disse. Bli kvinnekamp for vanskelig hvis den går ut det progressive miljøet?

Og så var det noen minutt pause før vi «gikk løs på» Hanna Kvanmo, som kom med i gullkorn både fra bibelen og tragiske Beer-Børre Knudden. Hanna hadde ikke tid vært omgitt av progressive menn, men hadde tvunget et te menn til å bli progressive hun.

Hun hadde ei innledning tok opp de praktiske krav til kvinnekampen. 6-timersd for eksempel. Hvor Hanna te kvinnebevegelsen hadde mannen? — Noen til sann erkjennelse, sa hun. Hun e velsigna jordnær, da!

I si innledning gjentok Brantenberg mye, både fra Gvik og Kvanmo. Trygve Lorentzen fant til slutt ut hvilket han skulle stå på, men det tid. Og da er vel det meste om den innledningen.

Debatten kjørte seg sjo fast, en kom ikke særlig le enn å stille spørsmålsteign Gjelsviks nye madonnaer kvinnesakskvinnene.

Ellers er det ikke mer å til enn at pilsen kosta 15 kroner det var Samskipnaden som ute — og det var vanskelig sitteplass. Har Studenter funnet våkna igjen.

Balle Klorin si soge

Ein sers sver stut er det, og han heve fengji eit farleg svart homør, guten. Bringa er digar som ei breilemma lavedør og breidda mellom beina er minst ein lång meter, — sjøl om han er korkje hjolbeint eller noko liknandes — heller litt inntilbeins vil eg seia. Så hevi honom svære, livsfarlege honni med monga gorrkvasse taggar på, nykvessa som berre fanden tykjen til eit kvart høve.

Når han vregjer kvitaugot er han ikkje grei, guten. Men han hevi nok gjengi der, sparkut i tuftane og stonge mot snyfonni — og aldri teke til sjøltekt mot anstenduge menneskje — før.

Eg berre vart der — ana ikkje nokon tingen om farefulle snyftandes beist. Alt vart fredelagare enn sjølvaste freden. Då med eitt braut eit grueleg snerr lofta. Det vart verst enn bæe Tarzan og Jane — eit grueleg snerr var det.

han hevi nok gjengi der, sparkut i tuftane og stonge mot snyfonni — og aldri teke til sjøltekt mot anstenduge menneskje — før.

Eg berre vart der — ana ikkje nokon tingen om farefulle snyftandes beist. Alt vart fredelagare enn sjølvaste freden. Då med eitt braut eit grueleg snerr lofta. Det vart verst enn bæe Tarzan og Jane — eit grueleg snerr var det.

Eg brott-vende og der stagde honom og stamput. Frauden

sto honom om kjeftut, og rasandes raukskuar forlet nasebora.

Eg så berre kvitaugot vregstust førenn eg tok beina på nakkut og sprangut. For seint, for seint. Honni stendi meg i baken og eg vert lofta tel himmuls i ei faderleg fart.

«groooooomff, groooooomff» sagde honom og sette av garde. Eg dinglu der på honni — og ynskte det var eit mareritt — det var det ikkje.

Den vakne sanninga var at e fekk ein æresrundt i innhengningut på honni, føren han dengde meg i bakkut om maste meg utover. Det er gudens sanning at dette er sant — eg vart ganske sikkert ikkje forplantningsduktet på 6 viki — minst. Era var tapt, men i vet så vidt i behald.

Framleis ser eg honom — sparkut honom tuftut att — ser sers oskuldeleg ut — men e veit... Han er døpen Balle Klorin. Eg har liste meg bortigjerdet og kalla honom «Balle Klorin — ditt odyr». Men ha høyrdet ikkje — eg kviskra net leg — av sikkerheitsomsut.

NSU' landsting

Av
Arnt Johannesen

17.—19. mars gikk NSUs (Norsk Student Union) landsting av stabelen med brask og bram. For en som ikke har vært med på dette før, framstod hele greia som et kjempesirkus, der kommende politikere og byråkrater møttes til styrkeprøve. Sett fra sidelinja eller kanskje mer korrekt fra en som stod langt bak mål, syntes dette som det reneste kaos. Med ca. 100 deltakere, der de fleste både i og utafør politiske grupper mer eller mindre hadde egne meninger, måtte det bli slik. Heldigvis har man gjennom erfaring lært å løse dette problemet ved å dele delegatene i grupper, slik at problemer stort sett er løst før man samler seg i plenum for å stemme over de ulike saker. Det var ikke så greit for en skårunge å ramle ned i dette. Før avreise hadde det ryktes om fraksjonering i de forskjellige fløyene. Man har jo sitt politiske syn, og det var ikke så greit å skille venn fra fiende.

Men etter ei stund skjønte man sann omtrent hvem det kunne være lurt å stå på godfor med. Noen politisk tungvekter har man aldri vært, så det ble til at en slang seg på lasset til sine likesinnede i håp om å få egne saker talt. Stort sett gikk det bra.

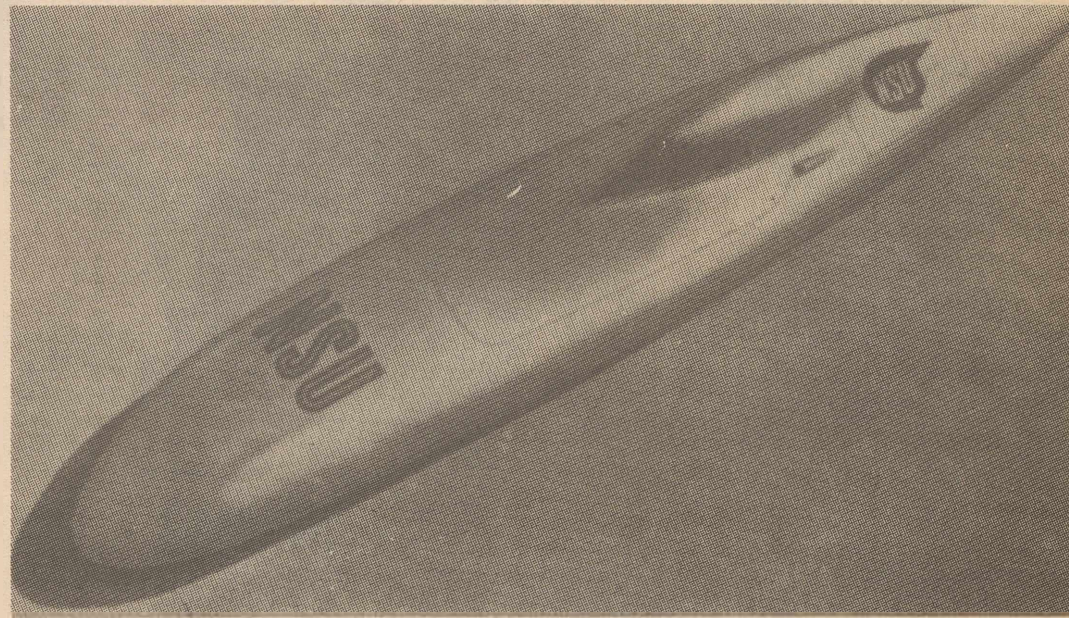
Første dag gikk fint uten de helt store konfrontasjoner, men så var det heller ikke de største sakene som det ble diskutert eller votert over. Disse kom ikke før neste dag. Den kanskje mest kontroversielle av dem alle, var forslaget fra lederne i NSU om å nedlegge dele-

gatgruppene. Denne saken avfødte mye diskusjon og rabalder. Interesserte kan lese mer om dette lengre nede på sida. Andre saker av interesse som ble diskutert, var utdannings-politiske og studentso- siale saker. Også disse er nær- mere omtalt på denne siden.

Ellers var det representanter fra NSUs sosterorganisasjoner i Finland, Sverige, Danmark og Frankrike tilstede. Den største applausen høstet imidlertid Finlands representant da han overrakte lederen i NSU en pakke kondomer som sitt bi- drag til å bedre den norske stu-

dents stadig dårligere økonomi, samtidig som han oppfordret alle til å begynne å bruke dette økonomiserende vidunder- middel. Tredje dagen var kanskje den mest spennende, for det var da det skulle avgjøres hvem som skal styre NSU i det kommende år. Dette foregikk heller ikke helt uten brudulje. På forhånd var det satt opp ei liste over kandidatene som stilte til valg. Alle politiske syn var representert her, og tilsammen ville det bli 10 repr. i det nye AU mot tidligere 8. Idealistisk, men dårlig løsning etter mi mening. Dette fant også en del av kandidatene ut, så de trakk seg i tur og orden.

Radikale Fellesfrontere og kommunister var ikke villige til å sitte i et AU med medlemmer som ifjor gikk i mot husleie- streiken og som støtter husleie- økningen. Tilslutt var det bare 5 kandidater igjen som stilte til valg, og det ble innkalt til nytt møte på kammeret der valget lenge og møysommelig var blitt diskutert. Kaoset nærmet seg det fullkomne og gemyttene kom i kok. Det ble tisket, visket og gjettet, samtidig som de ulike fraksjoner tok til å tenke ut ny strategi. Gleden over dette varte ikke lenge, for like fort som valggruppen var gått inn på det hemmelige rom kom de ut igjen. En eller annen hadde funnet på noe smart. Ny vote- ring avkom og denne gang med bare 8 kandidater. Kandidatene fra Grønt Gras og de konser- vative var kuttet ut. Like greit

NSU-vogna er ikke helt av siste modell. Men det er kanskje betegnende?

det, for med så mange kokker med så ulike syn, ville det blitt et kjempesøl i Løkkeveien, Oslo. Det nye AU består av Ra- dikal Fellesfront, som også har lederne, Norges Kommunistiske Studentforbund, Uavhen- gige og Sos.front som ved dette valget tapte hegemoniet i NSU.

LT vedtok også et forslag fra venstresida som går ut på at NSU må arbeide for å oppnå forhandlingsrett med staten, på lik linje med andre interesseor- ganisasjoner. Så får tiden vise om det vil komme noe brukbart ut av dette. I alle fall er det et mer kamvillig AU som nå har overtatt.

Organisasjonssaker

FAGRÅD

Første gang ideen om å oppret- te fagråd innenfor NSU oppsto høsten -82 etter at studentene ved Norges Handelshøyskole flere ganger hadde uttrykt at det var en del fagpolitiske inter- esser NSU ikke var i stand til å ta seg av, som studentene ved NHH hadde. De ønsket seg et forum der fagsaker kunne dis- kuterer. Hvis ikke dette ble ret- tet på, ville NHH gå utenom NSU for å få orden på dette. AU i NSU så på saken, og fant det tilrådelig å få til en organi- sering som tilfredstilte deres krav. NHH mente at ei organi- sering etter fagområder ville være det beste. Hvilke fag som hører sammen, er det ennå vanskelig å si noe om. Saken var oppe på siste landsting, der NHH fikk i oppgave å prøve ut hvordan dette vil fungere. I første omgang er det snakk om en prøveordning på ett år, og ved neste LT skal det legges fram rapport fra NHH om de erfaringer som er gjort. Hvis disse er positive, er det stor sannsynlighet for at noe liknen- de kan prøves på andre fag. Ved medisinstudiet har man allerede fått til en organisering lik denne, der man tar opp fag- lige interesser. Erfaringene der- fra synes visstnok brukbare.

DELEGATGRUPPENS SKJEBNE

Den saken det kanskje var sett frem til med størst spenning ved dette landstinget, var dele- gatgruppens videre skjebne et- ter at lederne i NSU hadde foreslått dem nedlagt fordi de angivelig ikke virker godt nok. De fleste som kjenner til NSUs struktur, kan vel si seg enig i dette, men å nedlegge delegat- gruppene så lenge man ikke har noe bedre å sette i stedet, virker billig. Utfra den generelle for- ståelsen av at DG-ene ikke fungerer som de burde, ble det fremmet forslag om å nedsette en komité for å vurdere deres arbeid på lærestedene. Det var under utarbeidelse av mandatet

til denne komitéen det oppstod problemer mellom de forskjel- lige politiske grupperinger. For at saken ikke skulle kjøre seg fast, ble det inngått et kom- promiss mellom sos.fronterne, som hadde foreslått nedleg- ginga, og kommunistene. Etter at dette mandatet var blitt dis- kutert lenge og vel, satte sos.- fronterne fram et nytt forslag og sirkuset var i gang. På nytt ble det inngått kompromiss mellom disse to partene, og en- da et forslag så dagens lys. Et- ter å ha tenkt seg om, fant kommunistene ut at de ikke kunne gå god for det siste man- datet, så de trakk forslaget. Det inneholdt i for stor grad å ak- septere de høyeste lærestedsor- gan som NSUs lærestedsorgan. Altså en akseptering av statens inntreden, med dens regule- ringer. Dette forslaget ble like- vel fremmet av andre, og ved votering fikk det flertall.

På NSU hold har det lenge vært snakk om å forbedre kon- takten med grasrota på univer- sitetene. Man vet det diskuteres ivrig på kantinene og andre ste- der, og denne aktiviteten vil NSU prøve å fange opp. Dette tror man vil skje hvis DG-ene fjernes og erstattes med høyeste lærestedsorgan. En utrolig og banal tanke.

Om delegatgruppene ned- legges, betyr det for Tromsø at en aktivitet som er svak fra før, svekkes ytterligere. Å nedlegge delegatgruppene, er å snik- myrde siste rest av den politiske aktiviteten som foregår utenfor instituttene ved universitetet her. Dette kan NSU neppe væ- re tjent med. Komitéen som ble nedsatt består både av tilhenge- re og motstandere av forslaget til NSU-lederne, og det er lite trolig at man vil komme særlig lenger enn man er i dag. Til det er det altfor stor uenighet om denne viktige saka. Målet med komitéen er å få konkrete for- slag på bordet til neste LT, slik at det kan tas en avgjørelse med eventuelle lovendringer for or- ganisasjonen.

Utdanningspolitiske saker

Landstinget i NSU går i mot tendensen som nå viser seg med hensyn til å skjære ned antall studieplasser og begrense opp- tak til høyere utdanning. Ut- viklinga de siste åra har vist at det har vært vanskelig å forutse hvilke typer arbeidskraft en vil trenge i framtida. Universitet og høyskoler har derfor et stort ansvar når det gjelder å gi all- sidig og framtidretta utdan- ning. Utdanningskapasiteten må holdes oppe også innen sek- torer som tilsynelatende har mindre etterspørsel på dagens arbeidsmarked. Dagens pro- blem er ikke først og fremst et problem med overproduksjon innen visse sektorer, men et problem med arbeidsledighet generelt. En god del av skylda kan man tilføre krisa norsk økonomi er inne i. Dette gjør at staten prøver å skjære ned på ressursene til uproduktive sek- torer. En reduksjon vil bare forflytte problemene fra et sted til et annet. Dersom antall plas- ser til høyere utdanning reduse- res, vil flere gå fra videregå- ende skole til arbeidsmarkedet som fra før er trangt. Om det skulle vise seg at det blir en overproduksjon innen visse sektorer, ligger ikke løsningen i å skjære ned på antallet stu- dieplasser, men i en omforming av den aktuelle utdanningen slik at den åpner for flere yr- kesmuligheter. Ved universite- tene i Oslo og Bergen planleg- ger man å opprette 4-årige yr- kesrettede studier i økonomisk- administrative fag der ikke len- ger grunnfag skal være minste enhet. En oppsplitting av grunnfag vil etter NSUs syn vir- ke negativt, og gjøre det vans- kelig for studentene å få over- sikt over det stoffet de arbeider

med. På bakgrunn av de be- grensede faglige ressursene i Norge mener NSU det er uhel- dig at universitetene kaster seg på en popularitetsbølge og til- byr dette. Høyskolene og uni- versitetene bør heller stimuleres til å utvikle de områder der man allerede innehar betydelig kompetanse istedet for å kaste seg ut i konkurranse med eks- isterende institusjoner. NSU synes derfor at slik utdanning skal gis i samarbeid mellom universitetene og høyskolene på de største lærestedene og i Nord-Norge ved UiTø.

Andre ting som ble tatt opp på LT, var regjeringas politikk overfor høyere utdanning og departementets politikk over- for de regionale høyskoler. De- partementet har kommet med endringsforslag som går ut på å fjerne gruppeeksamener og ka- rakterene stått/ikke bestått. Det samme vil også kunne skje med hjemmeeksamener. Disse eksamensformene har i stor grad lagt opp til en integrering mellom arbeidsform under studiet og eksamen, og har gitt et bedre bilde av kandidatens kunnskaper og evne til selv- stendig og kritisk behandling av stoffet. Det har vært mye motstand mot disse endrings- forslaga, uten at de foran nev- nede synspunkter er tatt hensyn til. Saken skal sannsynligvis opp i Stortinget, der erfaringe- ne med siste års alternative eks- amensformer skal diskuteres. Endringene som eventuelt må komme, må vurderes innenfor de allerede eksisterende for- mer, slik at svakhetene lukkes vekk.

Universitetene og høyskole- ne er i dag i den situasjonen at de blir pålagt å opprette nye

studietilbud samtidig som rammebevilgningene skjæres ned. Problemet foreslås løst ved å overføre midler og stil- linger fra såkalte lavkonjunk- turfag til høykonjunkturfag. Dette kan ikke NSU godta, og vil kjempe for en økt ressurstil- gang til institusjonene, slik at

Studentsosiale saker

Dette var også en sak som fikk visse elementer i LT til å flam- me opp. Sakene som ble tatt opp under dette punktet, var studentenes boligsituasjon og studiefinansiering.

Flertallet av NSU sine med- lemmer bor ikke på studentby eller andre steder samskipnade- ne besitter. Bare 1/4 gjør det. Utviklingen av boligtilbudene og den offentlige politikk de siste årene har medført drastis- ke økninger i boutgifter for de fleste samfunnsgrupper. Den viktigste årsaken til dette er de nye reglene i Husbanken. Spe- sielt studentene er blitt rammet hardt, da de ikke har mulighet til å trekke rentene fra på skat- ten, og borteboerstipendet har ikke fulgt tritt med kostnads- utviklingen. På det private markedet blir studentene i stor grad utnyttet som boligsøkere av formidlingsbyråer og boligs- pekulanter. De siste årene er det registrert en omlegging av studentenes boform. Flere og flere synes å gå sammen om å kjøpe gamle boliger og leiegår- der for å starte opp bokollekti- ver. NSU vil derfor i kom- mende periode gå inn for å få til alternativ boligformidling på

ikke enkelte sektorer skal lide pga. andre.

Det har også vært på tale å lukke det juridiske fakultet i Oslo. Årsaken til dette er visst- nok den prekære plassmang- elen. Dette er et problem som må løses ved å sette inn økte ressurser, ikke ved å sperre for opptak av nye studenter, heter det i en uttalelse fra NSU:

lærestedene, og samtidig arbei- de for å få til finansierings- ordninger for medlemmer som vil starte egne bokollektiv, en sak som de aller fleste sikkert vil gi sin helhjertede tilslutning til. Ellers var det fremmet et krav om studentens barne- hagetilbud som krever at utbyggingstakten av student- barnehager økes og at staten følger opp sitt eget vedtak om velferdsmeldinga. Dessuten må alle studenter tilbys gratis plas- ser for sine barn.

Når det gjelder studiefinansi- ering, så skal arbeidet med større stipendandel prioriteres. I tillegg må det legges vekt på sosial sikkerhet og tilbakebeta- ling etter økonomisk evne. Vi står nå foran en avgjørende fase mht. studiefinansiering og velferdstilbudet for studenter her i landet. Det må komme en ny Langslet-lapp og det må bli varige særordninger for hybel- husene. Borteboerstipendet skal dekke meromkostningene ved å bo borte og alle reelle borteboere skal få det. Ei ord- ning med sosial sikring i stu- dietida er også et krav.

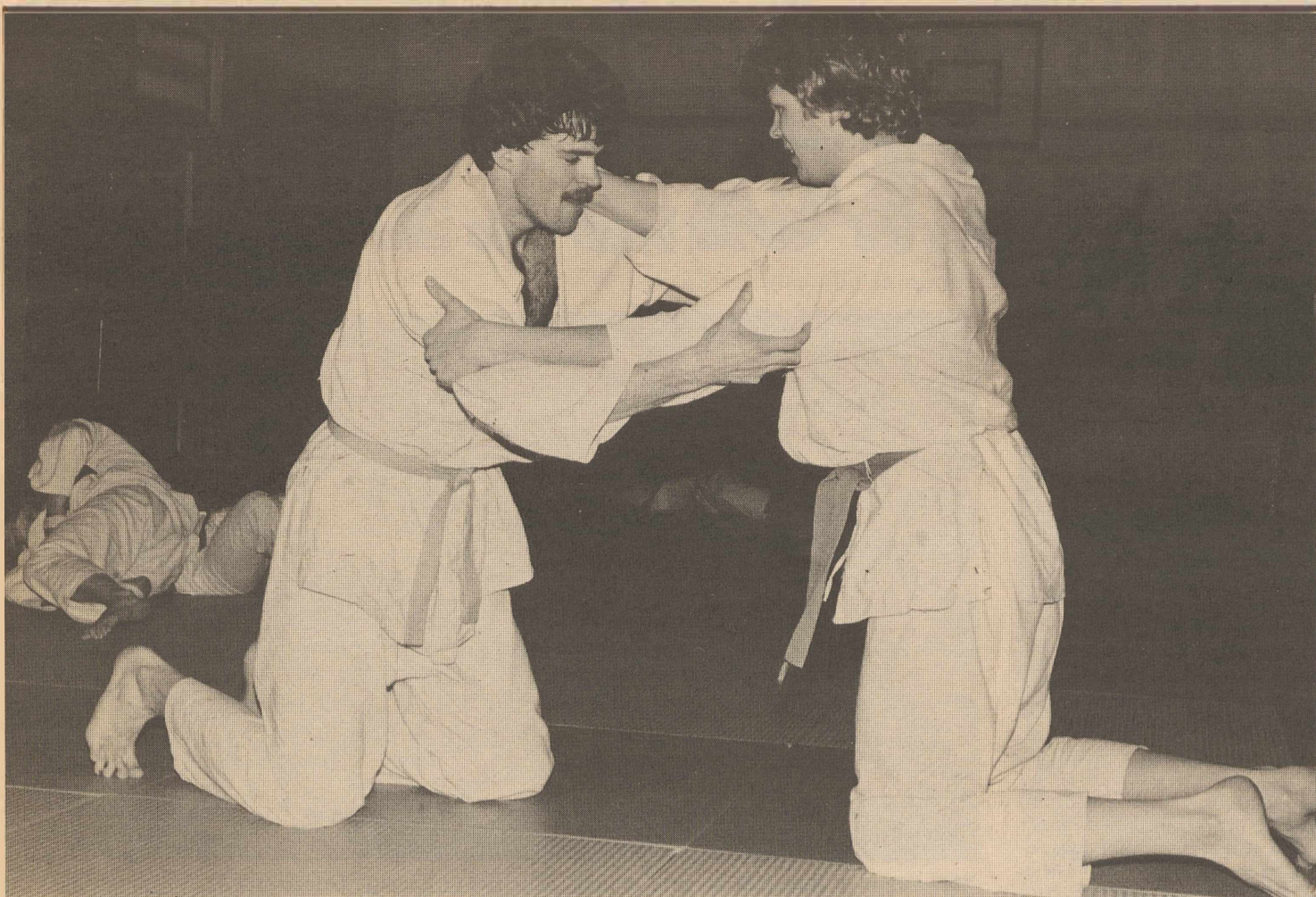
BOWLING-
HALLEN AS

Strandveien 134, tlf.: 80029

Velkommen til et trivelig bowlingmiljø i byens nyeste sportshall. Instruksjon hvis ønskelig.

Åpningstider: Mand. — fred. 11.00—23.00,

lørd. 11.00—15.00, sønd. 13.00—21.00

Judograppa legg vekt på allsidig og hard fysisk trening som skal vera moro. Her frå nybegynnarpartiet i bomberommet på IMR.

TSI - Judograppa

Judo er verdens åttende største idrettsgrein. TSI - Judograppa blei starta våren 1980. Den har cirka 30 medlemmer, litt ustabil medlemsmasse. Over to tredjedelar av medlemmene er jenter. Grappa har som målsetting å starte nybegynnerkurs kvart semester.

Tekst og foto:
RAGNAR LURÅS

Kva er Judoklubbens formål? Vi rettar spørsmålet til Gunnar Hartvigsen, trenar og nestformann i Troms Judoutvalg.

— Det er først og fremst å gi eit tilbud til studentar som vil trene judo. Treninga er lagt opp

som mosjonstrening, men på sikt er vi interessert i å få i stand eit konkurranseparti av utøvarar som er villige til å satse. Sjølv om konkurransemulighetane er dårlege i Nord-Norge. Judo er ein ung sport i Nord-Norge, nå har dere sjansen til å bringe han vidare.

— Vi legg vekt på allsidig trening som består av mykje ge-

nerell fysisk trening. Det skal vera moro også, ikkje berre ein-sidig teknisk trening. Men du skal føle at du har trent når du er ferdig.

— 11.—13. mars hadde TSI-Judograppa invitert Gry Aleksandersen, KSI—Oslo til treningssamling. Samlinga blei arrangert med utøvarar frå heile Tromsø-området. Dei blei først og fremst lagt vekt på kamptrening. Gry er mangeårig landslagsutøver, EM- og VM-deltager, og har ein rekke gode plasseringar også i internasjonal sammenheng å vise tilbake på. Trenings-samlinga blei ein sportslig suksess.

— Judograppa henvender seg til eit breidt spekter av studentar.

I år har vi starta eit parti for foreldre med barn, for også å gi eit tilbud til dei. Dette har vist seg å vera ein suksess, og utgjør idag det største treningspartiet i klubben.

— Vi driv også med ein del uortodokse treningsmetodar, slik som judo til disco-rytmer.

— Vi vil gjerne ha fleire med på treningane. Judo er ein sport som alle kan trene — også du, avsluttar han.

Jigoro Kano, Judoens grunnlegger, om Kodokan Judo:

«Judo is the way to the most effective use of both physical and spiritual strength. By training you in attack and defenses it refines your body and soul and helps you make the spiritual essence of judo a part of your very being.

In this way you are able to perfect yourself and contribute something of value to the world. This is the final goal of judo discipline.»

Gunnhild,

kvifor begynte du på Judo?
— For å få mosjon. Sportsforma tiltalte meg. Det er allsidig og hard trening. Vi får trent alt mulig slik som styrke og kondisjon.
— Er det berre trim eller har du ambisjonar?
— Det er mest for trimmen.

Kva det blir til seinare, veit ikkje. Visst eg ikkje får så dar så er eg ikkje fremt for tanken på å satse.
— Det er ein idrett som trygt kan anbefale and.
Heller dette enn kroppsging og helsestudio som er populært.

Gunnhild iferd med å utføre eit Oscoto-Gari kast, legg merkbeina.

Treningstider:

Nybegynnere	Mandag kl. 16.15—18.00
	Torsdag kl. 19.30—21.30
Viderekomne	Tirsdag kl. 19.00—21.00
	Torsdag kl. 18.00—20.00
Foreldre m/ barn	Torsdag kl. 17.00—18.00
Fri trening	Lørdag kl. 09.00—11.00

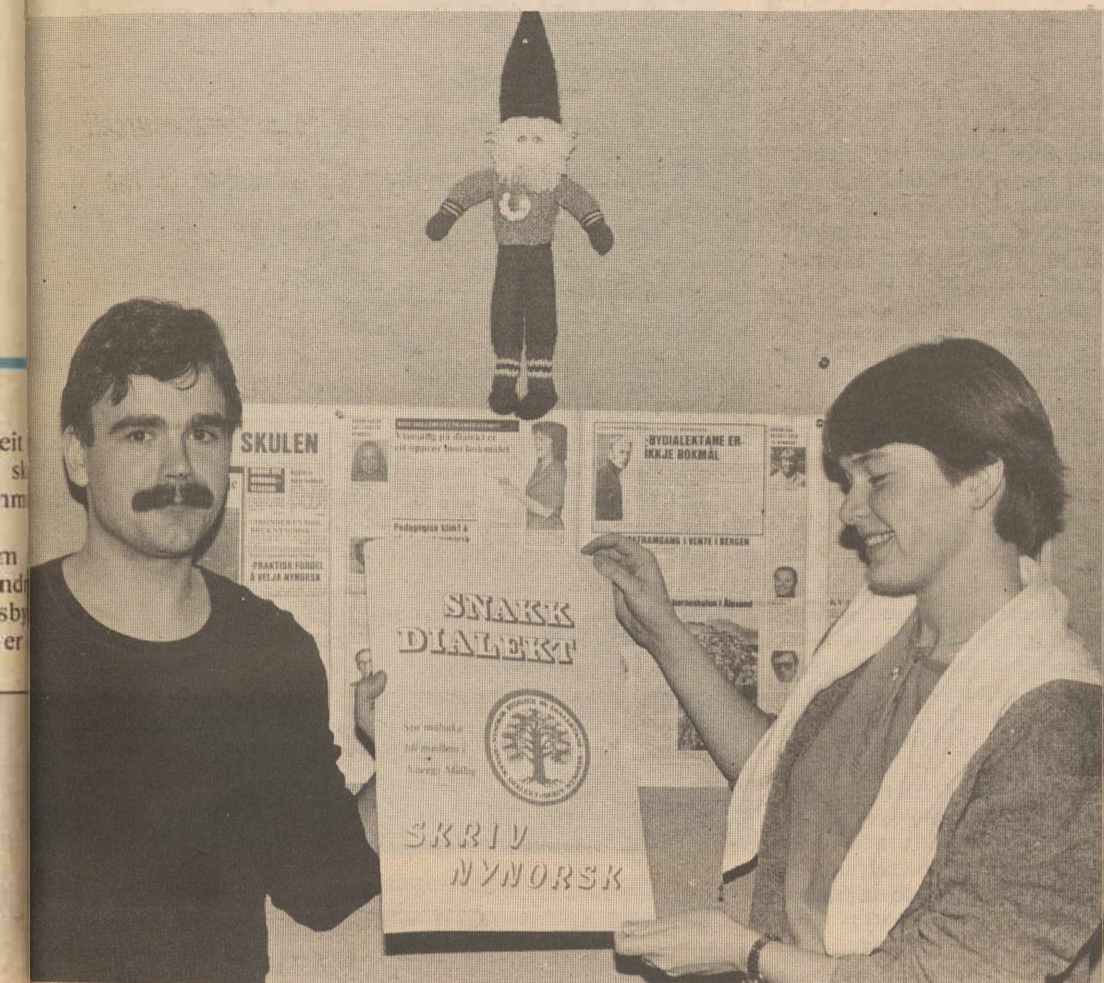
Planlegg boligkjøp i god tid!

Medlemsskap i Tromsø Boligbyggerlag A/L gir rett til tildeling av både ny og brukt bolig etter ansiennitets- og forkjøpsrettsbestemmelsene. Kom innom vårt kontor til en boligprat.

Med hilsen
Tromsø Boligbyggerlag A/L
Fr. Nansens pl. 3,
Boks 1072, tlf.: 85 575.

Tromsø Målungdom 10 år: Bort med substantivsjuke — Fram for eit folkeleg mål

«Snakk dialekt — skriv nynorsk» meiner Roger Lockertsen og Bente Benjaminsen.

Berre idiotar går inn for bokmål. Det er tradisjon og makt som held bokmålet ved like. I dag er det slik at berre den mest reaksjonære, tilbakeleggande og åndeleg søkklate ungdomsorganisasjonen som går mot sidemålsstilen, nemlig Fremskrittspartiets ungdom. Dette er nokre av kraftsalvene vi får frå Roger Lockertsen og Bente Benjaminsen i Tromsø Målungdom.

Tekst og foto:
RAGNAR LURÅS

— Er det nokon vits i drive målarbeid i Tromsø?

Bente: — Klart det er vits. Det viser jo interessa.

Roger: — Og alt bokmålet. Nok å gjere. Ikkje minst at ein får resultat. Ser vi på Tromsø idag, er det ein spesiell by i målsamheng.

Den første parallellklassen i Tromsø med nynorsk går ut i år. Den blei starta i 1975. I dag har vi 6 parallellklasser i Tromsø med nynorsk som opplæringsmål, disse klassane går det veldig bra med. I tillegg så startar det ein ny 1. klasse til hausten.

• — Arbeidet til TMU, kva går det ut på?

Bente: — Vi kjører studie-sirkular. Grunnsirkular som tar opp målsak historisk og kva målsak egentlig inneber. Akkurat no har vi eit kurs i nynorsk gåande.

Roger: — I dag er det fleire og fleire som skiftar til nynorsk i gymnaset. Dette jobbar vi mykje med. Vi jobbar også med å få studentane til å bruke nynorsk, dei kan det jo!

Bente: — Kurset er mynta på dei som nyss har skifta til nynorsk som hovudmål, men også for dei som ynskjer å bli sikrere i å skrive nynorsk. Det

er rein praktisk øving, pluss at Roger prøvar ut boka si.

Roger: — Det er nynorsk bygd på Tromsø-dialekt.

— Det må du fortelle meir om?

Roger: — Det går ut på å vise korleis ein kan bruke dei nord-norske dialektane i Troms og Finnmark som grunnlag for å skrive nynorsk. Dei tilfella der dialekten skil seg frå nynorsk, er det lett å formulere reglar i overgangen frå dialekt til nynorsk.

Bente: — Det artige er jo at det også kom folk på kurset fordi dei var så imot nynorsk at dei ville vite meir.

Roger: — Dei fleste kritiserer at vi må lære to språk, ikkje nynorsk spesielt. Eit vesentleg arbeid for TMU er å slåst mot fordommar. Det er plenty av fordommar mot nynorsk ute og går.

Bente: — Du er blitt opplært med bokmål. Nynorsk er noko som skal lærast og pugast, med verbbyging og grammatikk. Vi opplever å måtte krangle om det er nynorsk eller bokmål som ligg nærast opp til dialekta. Eg vil seia at det var direkte feil for meg å bli opplært i bokmål. Det er jo nynorsk eg skulle hatt frå førsteklasse av.

— Har dokker noko å utsette på Universitetet?

Bente: — Det er synd at

nynorsk blir så lite brukt på Universitetet i skriv og liknande.

Roger: — Vi har jo ein del «koselige» undersøkingar som viser at Universitetet er svært lite flink til å bruke nynorsk.

Bente: — Universitetet er lite flink til å oppfylle intensjonane i lov om målbruk i offentlig tjeneste av 5. april 1981. Ei jente som er med i Målungdommen får fortvilt oppringing frå kontordama kvar gong ho skal ta eksamen, om ikkje ho kan bruke bokmålsteksten fordi ho ikkje har tid (unnskyldning) til å skrive oppgåva på nynorsk.

Roger: — Sânt smakar av tjenesteforsømming og sivil ulydnad.

— Kva skal de bruke dei neste ti åra til?

Bente: — Vi håpar på fleire medlemmar. Og visst det er fleire interesserte, kommer vi sikkert til å sette igang fleire kurs.

Roger: — Som eit studentlag tar TMU seg av interesse til dei som brukar og vil bruke nynorsk ved Universitetet.

Slagordet «Snakk dialekt — skriv nynorsk» er like aktuelt i dag og i åra framover som for ti år sidan.

Dom i Altasaken: Men kampen er ikke slutt!

Alta herredsrett har avsagt dom i Altasaka. Alfred Nilsen har fått fengsel i 90 dagar, 20 000 i bot. Tore Bongo fengsel i 75 dagar, 10 000 i bot. Svein Suhr fengsel i 75 dagar, 10 000 i bot. Svein Suhr fengsel i 75 dagar, 10 000 i bot og Svein Flatberg fengsel i 60 dagar og 15 000 i bot.

AV RAGNAR LURÅS

Dommen blei forkynt av Soren skriver Rolf Uteng og er i all hovudsak identisk med påtalemak sin påstand, minus prutningsmonn. Alle fengselsstraffene er på vilkår med to års prøvetid. I denne saka har herredsretten i Alta legalisert bruk av straffelova mot politiske demonstrantar, i og med at samlege fire er kjent skuldige etter paragraf 140, oppviglarparagrafen og 222, tvangsparagrafen.

Denne dommen vil, dersom den blir ståande, skape presedens for liknande saker i framtida. I denne saka har syresmakten overlatt til domstolane å rydde opp i problem dei sjølv har skapt. Dette er ein klart politisk dom og kjem ifølge Alfred Nil-

sen til å bli anka på prinsipielt grunnlag.

Altautvalget

Etter at Folkeaksjonen vart nedlagt har Altautvalget oppstått på nytt. Den har ei pressegruppe som skal fungere som ei slags vaktbikkje overfor NVE og entreprenøren. Til nå har ikkje løftene om arbeidsplassar slått til. Entreprenøren har i hovudsak teke med seg arbeidarar frå andre anlegg. Det er derfor få arbeidsplassar til Alta-folk.

Entreprenørane frå Alta som bygde vegen fram til Sautso, har måtta permittere folk etter at vegen tok til å bli ferdig. I dag er det stor arbeidsløse i bygg- og anleggsbransjen i Alta.

Fra botanikarhald er det hevda at området ville vore freda dersom ei hadde fått kartlagt plantelivet skikkeleg.

BEI

Bøtelagte Elveredderes Interesseorganisasjon blei stifta for eit år sidan. Målsettinga er å hjelpe dei som har fått bøter til å få disse betalt.

Arbeidet blir prioritert slik: Verving av medlemmer, juridisk informasjon og økonomisk støtte med hovudvekt på det siste. Juridisk arbeid har i hovudsak dreid seg om informasjon av meir generell karakter, om framgangsmåte ved lønstrekk, fengsling, bruk av paragrafar osv.

Til saman har BEI delt ut 167 000 kroner, ikkje alle har fått støtte og ingen har fått dekt over femti prosent av boten i form av støtte. Etter at det blei klart at politiet prioriterte høyt å få inn bøtene, har det vært viktig å gi informasjon til folk slik at dei har fått skikkelige nedbetalingsordningar.

Bøtelagte Elveredderes Interesseorganisasjon (BEI)

Postboks 2263 — 9510 Elvebakken — Tlf. (084) 30 999
Postgiro: 3 188 794 — Bankgiro: 4901.23.76536

Frå Stilla 14. januar 1981. Ein av dei samiske demonstrantane blir fjerna av politiet. Nå er anleggsmaskinene kommet godt igang på anlegget. Det er avsagt dom mot dei fire leiarane i Folkeaksjonen og politiet driv hardhent innkreving av bøter.

Fra Hemmogiedde til Prestvannet til -?

Av: Jesper Halle Berit Sørstad Ragnar Lurås Foto: Tore Svarverud

Nils Oskal må være av dem som har opplevd kontrasten mellom norsk og samisk kultur sterkest. Fra reindrift og nomadeliv og en liten veiløs bygd tre mil fra Kautokeino til lesesaler, studielån og studenthybel på Prestvannet.

Utopia snakket med Nils (samisk: Niillas) om bakgrunnen hans, om hvordan det var å møte Det Norske Samfunnet — fra internatet i Kautokeino til Universitetet i Tromsø — og om hvordan han ble klar over hvem og hva han er.

BAKGRUNNEN

Nils er fra en reindriftsfamilie, født i Hemmogiedde, ei bygd tre mil fra Kautokeino, som den fjerde av åtte søsken.

— De første 7 år jeg levde drev vi nesten som helnomader. Alle var med flokken vinter og sommer, det eneste vi ikke var med på var flyttinga. Vi bodde i Goahiti det meste av tiden. (Goahiti ligner en lavo men er større). Siden jeg var liten har det blitt slutt med at familiene er med på fjellet, det er bare gjeteran. Den gangen melket folk simlan også. Blant ungene var det alltid konkurranse om å kaste lasso etter de tammeste, de rørte seg nesten ikke. Siden jeg var minst hadde jeg enerett på de aller tammeste. Det var meget ærerikt å kunne fange dem. (latter).

FORANDRINGEN

Den store forandringen kom da han måtte begynne på skolen. For ham betød det å bo på internat fra første klasse i folkeskolen.

— Hvordan var det?

— Du kan jo tenke deg hvordan det føles for en syv år gammel unge. Du har vel sett på TV om engelske kostskoler, det lignet på det, 4—6 på hvert rom, vi på internatet holdt sammen mot kirkested-ungene (unger fra Kautokeino) men ellers var det mye slåssing og hakking. Jeg har latt være å tenke noe særlig på det siden.

— Hvordan var undervisningen?

— Lærerne underviste på samisk, men vi hadde det ikke som fag før 6. klasse. 2 timer i uka såvidt jeg husker. Jeg lærte meg ikke norsk ordentlig før jeg begynte i syvende.

— Når var første gang du merket at det var «forskjell» på samer og nordmenn?

— På kysten om somrene, det var første kontakt med ikke-samisk-talende. Du lærte deg at du var en mindreverdige person, unger roper fjellfinn etter deg, jeg husker mye vitser og fordommer, andre unger sa at dokker er jo sånn og sånn. Og siden i 6. klasse fikk jeg norsktalende lærer og undervisninga foregikk på norsk. Da kunne vi ikke forklare eller forklare oss ordentlig hvis det var problemer, det var en stor avmaktfølelse det.

AHA

Første gang jeg virkelig ble klar over forholdet mellom samer og nordmenn, at det var undertrykkelse, var fordi jeg hadde en kamerat som gikk på gymnaset i Karasjok. Han ga meg en bok som het «Begrav mitt hjerte ved Wounded Knee», det var en sterk bok, den gjorde meg fly forbanna! Hvis noen hadde gitt meg et gevær da og bedt meg skyte alle nordmenn jeg så, så hadde jeg gjort det.

— En aha-opplevelse?

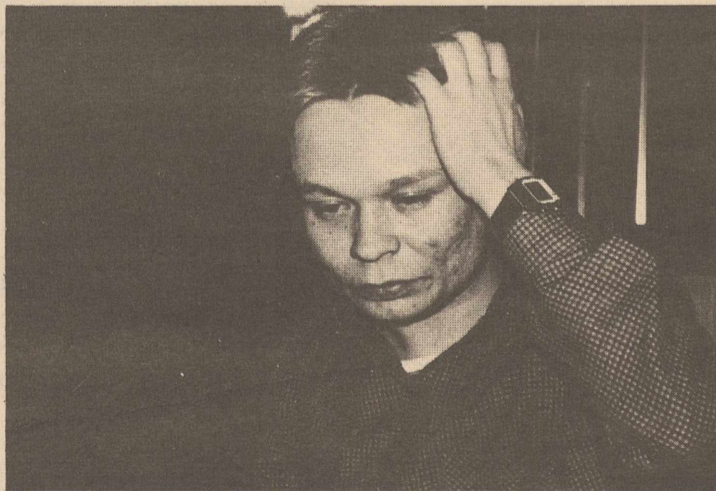
— Det kan du si.

Kameraten min fikk meg også til å begynne på samisk gymnas i

Karasjok i stedet for gymnaset i Alta, selv om det var mye lenger dit. Der var det aktivt samepolitisk miljø, så jeg begynte å forstå mere av politikk. Jeg meldte meg inn i ungdomsforeninga til NSR. Den politiske situasjonen var ei heilt anna enn nå. Det var ganske få som jobbet med samesaker. Vi var litt upopulære blant befolkninga i Karasjok.

— Å?

— De så på oss som ekstremister og rasister. Det at lærerne skulle kunne samisk og kjenne samiske forhold ble oppfattet som rasisme. Fornorskinglinja har alltid stått sterkt i Karasjok, og å få en annen forståelse av seg og sin situasjon er en ganske vanskelig prosess. Det ble veldig mye aggresjon, folk som senere skiftet syn var rasende mot samesak den gangen, kalte oss ČSVere og sånt.

— Hva var ČSV. Et slagord, det var ikke bestemt hva bokstavene sto for, det kunne være «Vis samisk ånd», men også «Hemmelig samisk hær», du kunne legge det du ville i det. Vi sto også i sterk motsetning til AUF, det var meget inspirerende.

UNIVERSITETET

— Jeg bestemte meg for univer-

Nils Oskal intervjuet av Jesper Halle bilder Tore Svarverud

sitetet da jeg gikk på gymnaset. Valget var å bli aktiv reindrifts-samer eller satse på en intellektuell karriere. Kameraten fra gymnaset oppfordra meg til å komme hit fordi han studerte her. Vi var jo mange søsken, så det medførte ikke noen krise for reindriften. Men de forstod ikke hjemme at jeg skulle gå mere på skole, jeg kunne jo jobba, tjent penger...

— Hvordan var det å begynne som student her?

— Jeg kom fra flyet med bare en veske over skulderen, gikk på Prelaten og traff noen samer som fikk meg et sted å være til jeg fikk hybel. Jeg kjente det samiske miljøet her fra før av og hadde vært i militæret også og trufet forskjellige slags folk, så Tromsø var ikke så brå overgang. To ting ble avgjørende for at jeg fortsatte her. Jeg var heldig med ex-phil.-foreleserne, det var folk der som var interessert i reindrift og ofte brukte eksempler fra etniske forhold, og så var det jævlige viktig at det fantes et samisk studentmiljø. Hvis det var en barriere gjorde de tingene den mindre.

— Men hvorfor studere?

— Kunnskap er jo et mål i seg sjøl, hvis du ikke tenker på lånet da.

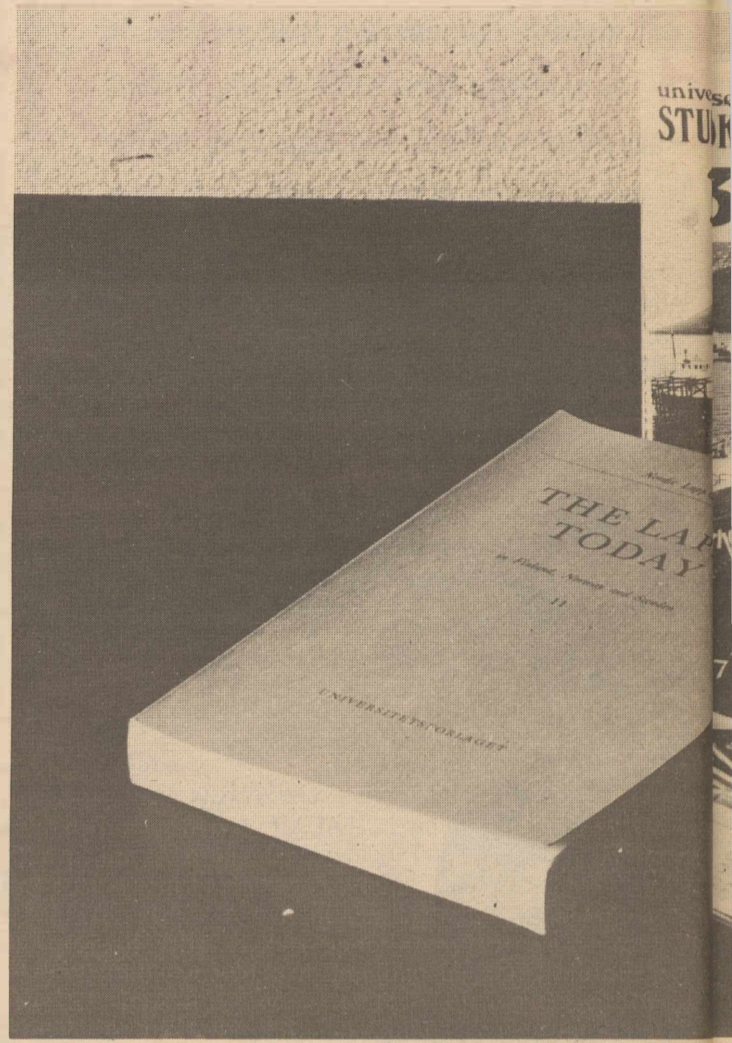
ALTA

— Hvordan reagerte du på Altasaken?

— Den gjorde ikke så mye inntrykk først. Men den første sultestreiken var en sterk opplevelse, at de turde gjøre det, jeg var også redd for hvordan den samiske befolkninga ville reagere. Jeg tror Altasaken har betydd mye. Opinionsen ble klar over at det finnes samer, jeg tror myndighetene vil være mer forsiktige en annen gang.

— Og møtet med demonstrantene?

— En ny type nordmen jeg ikke hadde sett før, meget eksotiske. (Intervjuobjektet ler uhemmet).

Altasaken brakte diskusjonen om samers rettigheter inn i de tusen hjem og studenthybler. Før var det ingen som snakket om samene, så snakket alle om dem en stund, nå er det snart like stille omkring dem som før.

Det er godt over ett år siden de siste nærmest symbolske forsøkene på å starte anleggsmaskinene i Alta, alle sultestreikene forlengst avsluttet og folkeaksjonslederne s brusabotørene er dømt. Bare av og til kan ennå se en politimann i sivil reke omkring studentbyene for å kreve inn bøter. Sam-

En dødsdø

Rart å tenke på nå i disse Alta-tider. Samenes rettigheter har kommet i fokus. Kanskje var det på tide. Flere komiteer har utredet spørsmålet. Ennå er en arbeid, boikott av samorganisasjonene en stund.

Men er ikke de samiske organisasjonene en smule sent ute. Harald Hårfagre samla jo som kjent Norge til et rike på 800-tallet. Da hadde samene virkelig sjansen, da var de ennå ikke oppdaget av vår kultur

Vår herrekultur hadde enda ikke fått snusen i at det var land lenger nord som var rikt på vilt og fisk. Samene levde lykkelig uvitende om hva som skjedde lenger sør. De skulle bare visst, så hadde de vel tatt konsekvensen av det.

Nordland og Troms ble først en del av riket på 1100-tallet. Først på 900-tallet kom en Ottar som oppdagelsesreisende langs kysten av Finnmark. Han er ikke like omtalt som Eirik Raude. Det er vel heller ikke så populært i ettertid å oppdage sitt eget land, især når det også viste seg at det bodde folk der fra før.

TRE STATER

gjorde krav på samme områdene

på Nordkalotten. Det var Norge, Danmark, Sverige og Finland men ingen samer, etter det historiebøkene forteller. Hvorfor skulle de ikke til da og proklamere «Sameland», da hadde de sjansen igjen.

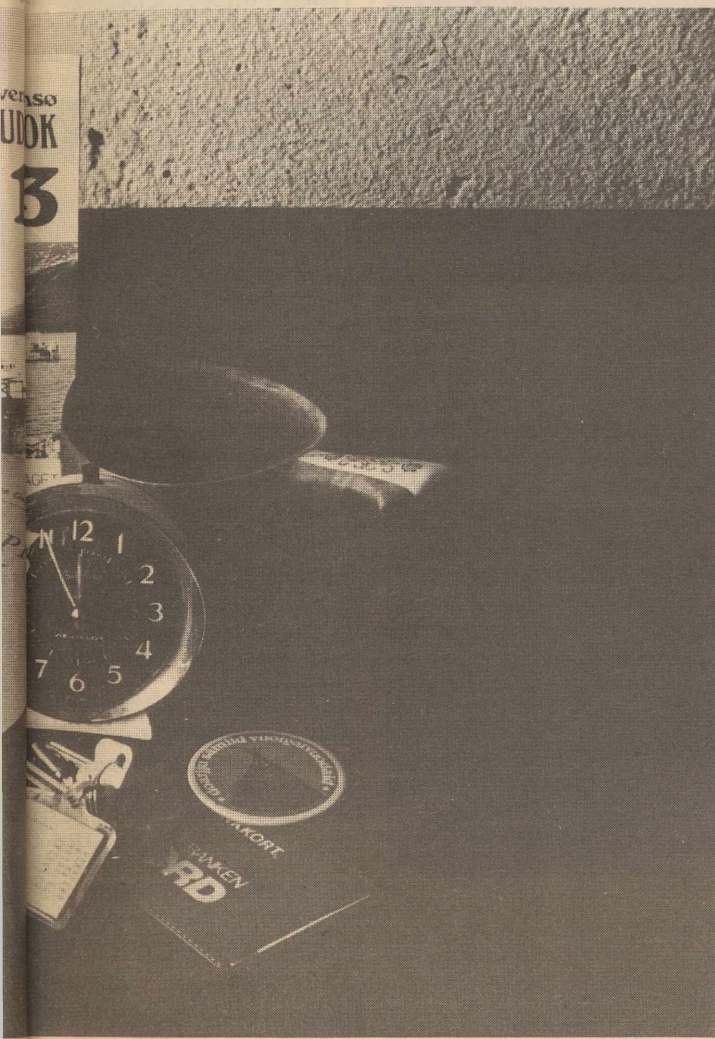
Finnmark ble gjort til privatkongelig skatteland 1400-tallet. Samene skulle betale skatt sørøver, de hadde fått konge de ikke hadde spurt om å få og som de knapt visste om. Han hadde bare bedre våpen og et maktapparat han kunne bruke, da som nå.

EIDSVOLL OG 1814

Riksforsamlingen på Eidsvoll 1814 forteller oss heller ikke om noen samer. Der skulle de være

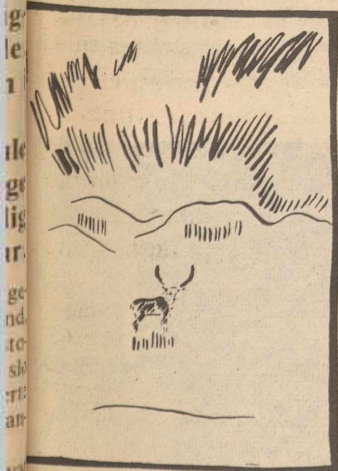
(Forts. side 10)

utvalget (nok en følge av Altasaka) er nå i arbeid, men det er umulig å si hva resultatet av arbeidet vil bli. Så Utopia fant ut at det var på tide å skrive om samesak og samisk kultur igjen. Ved Universitetet i Tromsø finnes det både studier i samiske emner (språk, kultur etc.) og samiske studenter. Utopia har sett på endel av aktivitetene, kursene, organisasjonene og erfaringene i det samiske (student-) miljøet i Tromsø. Konklusjonen er klar: Den samiske kulturen er på offensiven i Tromsø — selv om anerkjenningsmaskinene ruller mot Cavco.

Samisk kultur?

lomb Danmark-Norge og Russland og i 1852 ble den norsk-finske grense stengt. Da brøt det løs med Kautokeino-opprøret. Et opprør mot urettferdighet. Grenser som er usynlige streker i terrenget, nektet dem deres urgamle skikker å følge reinens vandringer fra innlandet til kysten og tilbake igjen. Et brudd i naturens kretsløp som ble bestemt av folk som ikke var reineiere og heller ikke ofret det en tanke der de satt trygt og godt to hundre mil unna.

Men opprøret ble slått ned som seg hør og bør. Og de skyldige fikk sin straff. Ingen menigmann og visst ingen same kan sette seg til dommer over styremaktene. Deres ukrenkelighet må opprettholdes, moralen må styrkes, hva betyr det da i den store sammenhengen om det flyter litt sameblod?

Hadde samene hatt en Harald Hårfagre, eller Eidsvoll og 1814, ja for ikke å nevne unionsoppløsningen i 1905, da hadde det vært å snakke om. Men nå...?

Sámi studeanddaid Searvi Romssas

Samiske studenters forening — Sámi Studeanddaid Searvi Romssas er stifta. Det skjedde 11. mars. Foreninga fikk et kollektivt styre på 3 personer: Gudrun Eriksen (ISL), Hans Tømmervik (IBG) og Nils Ole Anti (ISL og Museet). Da vi møtte Nils Ole Anti åpna han med å si at ønsket om ei slik forening hadde ligget latent lenge.

— Hvem blir dette ei forening for?

— Vi har forsøkt å sette ei grense ved å si samiske studenter ved universitetet og lærerskolen, folk som vil være med å rette opp visse skjevheter som finnes. Når det gjelder etnisk opprinnelse vil vi ikke definere hvem som er same og bør være med. Der får vi sámer selv gjøre opp. Vi har ingen landegrenser å gå etter, ikke alle sámer snakker samisk. Så samene får sjøl definere hvem de er: sámer eller nordmenn. Skjønt samfunnet har ofte definert for deg: hvem som er norsk.

— Det finnes ei sameforening fra før her i byen, RSS...?

— Ja, og vi vil presisere at vi ikke vil gå inn i noen konkurranse om medlemsmassen med RSS. Vi ser ingen motstridende interesser mellom oss og RSS: men vi mener at samiske studenter reit faglig trenger ei egen forening. Vi vil heller ikke belaste RSS med alt for mange student-saker. Derfor danner vi Sámi studenta searvi og vi oppfordrer studenter til medlemskap i begge foreninger.

— Hvilke mål har dere satt dere?

— Å arbeide for å bedre samiske studenters kår faglig, økonomisk og sosialt. Konkret vil det si noe sånt som at vi vil være obs på hvordan fagtilbudene på instituttene og lærerskolen er. Vi vil forsøke å påvirke pensum slik at de omfatter etnisitet, flerspråklighet, samisk kultur/historie/språk, samisk filosofi etc., kort sagt: Universitetet og lærerskolen i Tromsø skal være et speilbilde av virkeligheten. Vi vil også forsøke å få istand ei ordning med utvekslingsstudenter — med andre nordiske land og med land der det finnes urbe-

folkning eller minoritetsgrupper, eksempel subarktiske folk, f.eks. indianere, eskimoer, komaoer osv. Vi har for eksempel kontakter med studentsamfunnet og med folk som står bak den planlagte nærradioen, og vi ønsker også å benytte pizzahuset. Personlig tror jeg vi får et permanent og sunt forhold til andre studentforeninger. Solidaritet er jo et nøkkelord nå i disse ulvetider. Anslagsvis satser vi på 75—100 medlemmer innen ett år. Vi satser i det små. Heller fungerer på lokalbasis enn stagnere på landsbasis. Interesserte kan kontakte et av styremedlemmene.

B.S.

Samisk hovedfag

Nils Ole Anti har blitt Tromsø første hovedfagstudent i samisk. Men det tok tid.

Nils Ole hadde samisk og finsk mellomfag og samfunnsvitenskap grunnfag. Året ar 1981, og han søkte om å få starte sitt hovedfag i samisk, med professor Vorren fra samisk-etnografisk avdeling på Tromsø museum som sin veileder.

Universitetstinget stilte seg positivt til søknaden, det samme gjorde ISL.

Men Kultur- og vitenskapsdepartementet godkjente den ikke. Grunn: Nils Ole tilhørte rent formelt ISL, og det finnes ingen toppstilling (professor) i samisk noe som er et krav til et institutt som skal ta hovedfagstudenter. Dette avslaget kom i november 1982.

ISL reagerte, og oppfordret universitetsdirektøren til å informere departementet om at veileder fantes på institutt for museums virksomhet (Universitetet i Tromsø), og at ISL hadde en avtale med denne veilederen. I februar 1983 kom et positivt svar:

Nils Ole kunne starte sitt hovedfag, da han fikk dette formelt bekreftet den 11. mars i år. Det hadde han faktisk gjort 2 år i forveien... det er bra det finnes trass til i verden. Så blir spørsmålet: Hvordan får en folk til toppstillinger hvis en ikke gir dem den utdannelsen som kreves?

B.S.

Samisk kulturinstitusjoner - en oversikt

Det finnes etterhvert en del steder der det blir gitt undervisning i samisk språk og kultur. I tillegg finnes aviser, forlag, museer, etc. som enten retter seg spesielt til den samiske befolkningen eller spesielt studerer samiske forhold. Nedenfor følger en liste over noen av de viktigste samiske kulturinstitusjonene.

TROMSØ Universitetet i Tromsø.

— Etniske relasjoner/Samiske studier. 5 vitenskapelig ansatte. Sorterer under ISV.
— Samisk språk og litteratur. 2 vitenskapelig ansatte. Sorterer under ISV.
— Tromsø museum. Samisk etnografisk avdeling.

OSLO Universitetet i Oslo.

— Samisk språk og kultur.

KAUTOKEINO Sámi Instituhtta — Nordisk Samisk Institutt.

Forskningsinstitusjon. Seksjoner for bl.a. samisk språk, næringsliv og kultur. Totalt ca. 30 ansatte. Samarbeidsprosjekt med Sverige og Finland.

Sámi Oahpahusráddi — Samisk utdanningsråd

Rådgivende fagorgan for regjeringa. Forskning om skolespørsmål, utvikling av læremidler, fagplaner, oversettelser.

Sámi Joatkaskuvla — Samisk videregående skole (yrkesskole)

Inkluderer bl.a. reindriftsskolen og en linje for samisk håndverk.

KARASJOK

Sámiradio — Sameradioen

— Hvis virksomhet bl.a. reiser spørsmålet: er 5 minutters daglig radiosending på et språk de ikke forstår nok til å gjøre nordmenn til rasister?

Sámi Áigi

Samiskspråklig dagsavis. Talsmann for samebevegelsen. Bjarne Store Jakobsen er redaktør her.

Sámi Joatkaskuvla Kára-sjogas — Samisk videregående skole Karasjok (gymnas)

Undervisning om samiske forhold en integrert del av skolefagene.

Sámi Albmotallaskuvla — Samisk folkehøgskole

Drives av samemisjonen. (Som for øvrig var i hardt vær for en

tid tilbake fordi de prioriterte å ansette folk som var gode kristne fremfor folk som snakket godt samisk på gamlehjemmet de driver i Kautokeino.)

MASI

Sáme Dáidojoavko — Samisk kunstnergruppe
Norsk kulturråd, utvalget for samisk kultur.

ALTA

Samisk avdeling ved lærerhøgskolen.
Har siste året vært stengt fordi de ansatte sa opp i protest mot umulige arbeidsforhold. Gjenåpner til høsten.

LAKSELV

Sáogat
Norsk-språklig avis beregnet på sámer. Rivaliserer med Sámi Aigi om pressemidler. Departementet er for tiden i ferd med å avklare om den kan sies å være en «samisk avis» (og dermed ha krav på spesiell støtte) selv om den er norskspråklig.

SNÁSA

Saemien Sitje
Sørsamisk kultursentrum.

BÁTENG

Járgalæddji O/S
Samisk bok- og musikkforlag. Har bl.a. utgitt plater med

Tanabreddens ungdom, utgir i disse dager boka til bru-sabotøren John Reier Martinsen.

NESEBY

Nuortanásti
Kristen samiskspråklig avis.

HAMARØY

Hamarøy videregående skole
Lulesamisk linje.

I tillegg kommer — Samiskspråklige klasser i en del folke- og ungdomsskoler.
— En del lokale museer har samiske samlinger.

— Det drives selvsagt forskning som har spesiell relevans for samiske forhold mange steder. F.eks. kan det gjelde forskning omkring rein, forskning om bruk av ressurser i utmark, etc.

Til slutt kan det være spesielt verd å merke seg at høyere utdanning og forskning om samiske forhold er spredd relativt mange steder (Kautokeino, tre steder i Tromsø, Oslo). Desentralisering har selvsagt sine fordeler, men det må være et tankekors at forskningen er spredd på så mange steder. Hadde University of Kautokeino vært en idé?

P.S. Lista er neppe komplett. Vi vil gjerne bli gjort oppmerksomme på hva vi har glemt.

Mellom Alta og en eventuell gassrørledning — samepolitikk på defensiven

Av HARALD GASKI

Med kløkt overlisset samene i gamle dager Stállu, med ubendig livskraft har samene truttet imot forforskning gjennom de siste århundrer, med sultestreik prøvde man for en del år tilbake å vinne noe den organiserte samebevegelsen ikke hadde maktet gjennom de såkalte parlamentariske kanalene, og på grunn av ressursmangel kan en i nær framtid risikere å tape initiativet i samepolitikken.

En så kort presentasjon av den samiske historien må nødvendigvis bli utilstrekkelig, men den tjener sin hensikt her ved å vise at dagens situasjon som ikke har

noen sensasjonsverdi i seg og derfor unngår mediernes oppmerksomhet, faktisk kan være viktigere for den samiske framtid enn noen kampsak hittil. Vi er i ferd med å få gjennomslag for argumentet om et eget samisk folkevalgt organ, i første omgang som et forslag satt fram av det regjeringsoppnevnte samevernsutvalget, men også med muligheter til å bli vedtatt i Stortinget. Det samiske folkevalgte organet vil i så fall ventelig etableres som et rådgivende organ for myndighetene i samiske saker, omtrent på linje med funksjonen Norsk Sameråd i dag har. Forskjellen vil da bestå i at Norsk Sameråd ikke er valgt, men utpekt. Det samiske kravet er selvsagt at det folkevalgte or-

ganet skal tillegges besluttende myndighet. Uten en slik myndighet til det samiske parlamentet, eventuelt også med vetorett overfor vedtak fattet i Stortinget av vital betydning for den samiske befolkninga, mener en ikke å ha styrket den samiske styringa over egne områder nevneverdig i forhold til dagens situasjon.

Men den moderne Stállu — det velsmurte norske embetsmannsveldet — har lært av sin forgjengers feiltrinn. Man skal ikke lenger gi samene mulighet til å vippe Stállu av pinnen; de samiske organisasjonene skal holdes så engasjert i myndighetenes spill at de ikke oppdager noe før statsmakten har fått sin vilje igjen.

Det var forholdsvis enkelt for myndighetene å gi delvis etter for de samiske kravene under de verste Alta-aksjonene i hovedstaden med løfte om å utrede samenes rett til land og vann i sine bosetningsområder (uten nærmere definisjon av grensene for dette området), for å stille gemyttene og dertil gi i utsikt en utredning som ville berøre de mest sentrale forhold i den samiske rettighetsdiskusjonen. Samtidig satte man også ned et eget kulturutvalg som bl.a. skulle vurdere en så viktig del av kulturen som sikring av samisk språkrettigheter i form av en egen samisk språkløve.

Alt dette virket lovende, og ennå kan en jo håpe på positive inn-

stillinger fra utvalgene, men hva så med den interne samiske diskusjonen omkring disse viktige spørsmålene? Hvordan er samene forberedt på å få delvis aksept for sine forslag, har vi definisjonene klare for våre ønsker og behov overfor et samisk folkevalgt organ, og har vi innad i organisasjonene diskutert den prinsipielle og praktiske gjennomføringa av en slik etablering? Det er denne diskusjonen myndighetene på en utpekulert måte har klart å få de samiske organisasjonene til å unnlate å ta opp, kort og godt fordi vi ikke har ressurser nok, verken personellmessige eller økonomiske, til å makte flere store, prinsipielle saker på en gang. Et spill av noe som en må forut-

sette ikke er tilfeldigheter, nemlig før til at de samiske organisasjonene nå er overopptatt av andre prinsipielle spørsmål enn nettopp sikring samefolkets framtidige rettigheter i form av en lovlig valgt forsamling som utdelt og diskuterte kunne uttrykke samenes mening, syn, vilje og krav. I initiativet i denne saken er overlatt samevernsutvalget, og samiske organisasjonene er rutseilt i deres egen kampsak en tid tilbake. Nå vil en må stille til et ferdig fremmet slag fra utvalgets side i stedet selv å ha ligget fremst i spørret et gjennomdiskutert opplegg valg, mandat og myndighet for sameparlamentet.

I dag er en i stedet nødt til orientere seg om en ny, men stor konflikt-sak, nemlig plan om legging av en gassrørledning gjennom de samiske bosetningsområdene. Dette skjer dertil frustrert etter-Alta-tid, da samiske organisasjonene på nærmeste har brukt opp overskudds-ressurser, og ikke har fått noe svar fra verken de statspolitiske eller oljevesenets myndigheter på om organisasjonene kan regne på noe ekstra pengebevilgninger å kunne ruste seg både faglig og kapasitetsmessig til de nye fordringene som oljevirsomheten krever.

Det viser klart de samiske organisasjonenes dilemma: Det er vanskelig å måtte orientere seg om nye konfliktsaker uten å ha tid til å gjøre seg ferdig med de gamle en selv har fremmet. Dermed blir politikken defensiv, og for er det så lett å la frustrasjonen ta overhånd i stedet for å prøve å overlise Stállu en gang til.

Det er ikke av skepsis til Samevernsutvalget jeg skriver dette men fordi dette klart burde være hvor sårbar en økonomisk og organisasjon er i dagens politiske system, og mest for å vise hvordan myndighetene ved å gi økonomisk støtte til de samiske organisasjonene, faktisk til en viss grad kan styre prioritering av arbeidsoppgaver innenfor organisasjonene. Da er heller ikke veien lang til styring i en endelig sammenheng.

Et annet spørsmål til intrakommunikasjon i organisasjonene er om en ut fra bevisstheten om reelle situasjoner faktisk kunne anvende kreftene på en annen måte som ville være uavhengig av myndighetenes fokusering på konkrete saker, men mer sprunget ut fra prinsipielle overveielser hva som i framtida vil være viktig for de samiske interessene

Nils Oskal forts. fra side 8

— Det har vært snakket om «hardere midler», kommentar?

— Folk bryter loven, men er loven riktig, er et stortingsvedtak riktig fordi det er et stortingsvedtak? Jeg er i tvil om det er mulig å reise en debatt om slikt, Alta endte som sagt i legalitetsdebatt i stedet. Hvis det ikke er mulig å få en slik debatt... da ser det i alle fall jævla mørkt ut... men det er ikke noe prinsipielt galt med hardere midler da. Ei anna sak er hva hardere midler ville føre til.

MULIGHETER — OG FARER

— Kan den samiske kulturen overleve?

— Samevernsutvalgets arbeid blir viktig. Om dem vil endre grunnlova, om vi får lovfestet status som urbefolkning, eiga samisk parlament, selvstyre i interne samiske saker, vetorett i forhold til tekniske inngrep fra staten. En ting som er skummelt er at selv om resultatet fra samevernsutvalget er fornuftig, trenger ikke Stortinget godkjenne det, spesielt

ikke når det kan komme i konflikt med sterke økonomiske interesser f.eks. angående olje.

Et annet problem for oss er at folk har så forskjellige forutsetninger for å opptre som samer. Folk vokst opp i kyststrøk har for eksempel andre forutsetninger enn meg. Vi må finne noe felles som alle kan identifisere seg med, et felles selvbilde. Det er også store uenigheter oss imellom og myndighetene kjører nettopp på at samene har indre uenigheter. Derfor er et parlament en bra idé, et organ der en har lov å være uenige, kan kanalisere uenigheten.

Ellers... vi har det bra i forhold

til andre urbefolkninger, økonomisk står vi mye sterkere enn før, men kampen gjelder det samme: Rett til å bestemme vår egen framtid som folkegruppe, forvalte egne ressurser.

— Hva er galt med vestlig kultur da?

— Du trenger ikke mene det er noe galt med deres kultur for å hevde at vår også bør ha sánne vilkår at den kan overleve. Men et problem er at deres rasjonaliseringstenkning begynner å gjennomsyre den samiske kulturen også, det kan en nok ikke unngå, men jeg liker det ikke.

IDENTITET

— Hvordan er det å være same

blant så mange nordmenn?

— En bra ting med å møte ikke-samer er at jeg får bekreftet forskjelligheten. Det er bra å vite at det er en forskjell. Hadde jeg ikke møtt nordmenn ville jeg ikke vært klar over det. Men den dagen jeg ikke får bekreftet at

jeg er forskjellig, da er det virkelig skummelt.

OG SIDEN

— Hva skal du bli?

— (latter) Reineier kanskje. Det frister ihvertfall ikke meg 8-4 jobb, selv om jeg sikkert

Verdenskrig ved Nordkapp?

Om ubåtlytting og supermaktsplaner

AV JESPER HALLE

Tidligere Major Anders Hellebusts foredrag på Nei til Atomvåpens møte i Tromsø 12. mars ble dekket både av radioen og lokalavisene. Det ble snakket del om at den gode major overdramatiserte, det hadde aldri vært meningen at Langnes skulle bli noe våpenarsenal, det er ikke sikkert at alle rakettene amerikanerne planlegger å utstyre krigsskipene sine i Nord-Atlanten med blir utplassert, osv. Det kom ikke fullt så godt frem hvorfor Hellebust mente Nord-Norge, og havområdene mellom Finnmark og Svalbard spesielt, er et så brennbart strategisk område, og hva som kan gjøres for å minske brannfaren. For å bringe litt opplysning inn i de tusen hybler gir vi nå Utopias utsendtes tolkning av Hellebusts tolkning av supermaktenes dumme planer.

allerede ustabil idag fordi ny våpenteknologi kan sette partene i stand til, ihvertfall teoretisk sett, å rette et altødeleggende første-slag mot den andre, for siden å leve videre i fred og fordragelighet. Grunnen til at ubåtlytting kan svekke terrorbalansen ytterligere er at så mange av supermaktenes strategiske atomvåpen (avskrekkingsvåpene) befinner seg om bord på ubåter. Dersom en ved hjelp av lytteutstyr finner ut hvor de fleste av motstanderens atomubåter befinner seg, vil en (igjen teoretisk) kunne treffe og «uskadeliggjøre» dem, som det heter på militært fagspråk, før de når å sende avgårde gjengjeldelsesrakettene sine. Det finnes med stor sikkerhet en slik ubåtlyttekjede mellom Finnmark

ne passere mellom Norge og Svalbard. I en krisesituasjon vil det være svært viktig for russerne ikke å risikere å bli klemt inne i Murmansk. For USA og NATO vil det være like viktig å sperre dette havområdet for eventuelt å kunne ødelegge russernes flåte i Barentshavet og i Murmansk før den når ut i Atlanteren. I en slik strategi blir Norge et viktig ledd på grunn av vår geografiske plassering og spesielt i forbindelse med lyttesystemer. Vår betydning er blitt større enten vi vil eller ikke, også fordi Reagan-regjeringens militære femårsplan bl.a. går ut på å øke flankepresset (Nordflanken = Norge) for å avlaste sentral-Europa. Hellebust beskrev Nord-Norge og havområdene omkring

må bl.a. innbefatte Norden. (NB! Det er uklart hvor mange av disse rakettene som vil ha atomladninger, rakettene kan ha enten det eller «vanlig» sprengladning. Slike ting er også med på å senke atomterskelen — hvordan kan du vite om rakettene som er på vei er av den ene eller andre sorten?) Hellebust mener at en slik rakettutplassering igjen vil føre til at russerne vil lage et nytt fremskutt radarsystem og dermed øke spenningen ytterligere.

STYRKEFORHOLD

Hellebust vurdering av de militære styrkeforholdene var omtrent slik:

— Nordatlanten er behersket av USA, ikke av Sovjet. Dersom en vurderer flåtene i tonnasje er NATOs omtrent dobbelt så sterkt som Sovjets.

— I en krisesituasjon vil USA og NATO komme Norge til «unnsetning», ikke på grunn av noen spesiell skakhet for nordmenn, men fordi Norge er et strategisk viktig område. Sovjet vil ikke være i stand til å hale Norge inn bak jernteppet før hjelpen når fram.

— Norges relative forsvarsevne er bedret de senere årene og må sies å være ganske bra.

ET GRUNNPROBLEM

Et grunnleggende problem i Norges sikkerhetspolitikk er at det finnes en motsetning mellom på den ene siden våre nasjonale sikkerhetspolitiske interesser på den ene siden og USAs globale supermaktsinteresser på den andre siden. Dette blir et problem fordi vi er knyttet til USA gjennom NATO-alliansen. I norsk politikk er det vanlig å feie denne motsetningen under teppet.

ET TENKT EKSEMPEL

USA har en doktrine som går ut på at en opptrapping av Sovjet et sted på kloden straks skal kunne besvares med en tilsvarende amerikansk opptrapping et hvilket som helst sted.

Det vil i verste fall kunne bety at f.eks. en krise i Midt-Østen

«Linjen» Svalbard-Finnmark er et strategisk sett uhyre viktig område. NATO behersker Nord-Atlanten, Sovjet har sin største flåte i Barentshavet. I en krigssituasjon vil USA for enhver pris korke russerne inne der — og Sovjet for enhver pris ut i Atlanteren. Hvem kommer først, hvem slår hardest — og hvordan kommer det til å se ut etterpå?

og Svalbard, dvs. at Norge er involvert i ubåtlyttingen. En kan også regne med at russerne har en lignende kjede i samme område.

STRATEGISK BETYDNING

70% av Sovjets flåte, deriblant også strategiske atomubåter befinner seg i Murmansk. For at denne flåten skal kunne komme raskt ut i Atlanteren må den kun-

som et av de viktigste strategiske områder i verden.

Spenningen i området er også økende fordi USA i desember -82 satte 16 B-52-fly med 12 cruise-raketter i hver i patroljetjeneste over polområdene. I tillegg planlegger amerikanerne å utplassere ca. 4000 cruiseraketter på overflatefartøyer og ubåter i løpet av de neste 10—15 årene. Disse er til bruk nær Sovjet-flankene, og det

TEMA: KRIG

der verken Norge eller NATO vil være involvert kan føre til at amerikanerne som et «svar» på Sovjets handlinger sperret område mellom Finnmark og Svalbard for den sovjetiske flåten. Og som Hellebust sa det, da ville Norge bli «det land i Europa som først ville skaffe en konflikt på europeisk jord». Men en slik aksjon vil i stor grad være avhengig av om Norge var villig til å samarbeide om den, bl.a. når det gjelder bruk av lytteutstyr.

POENGET

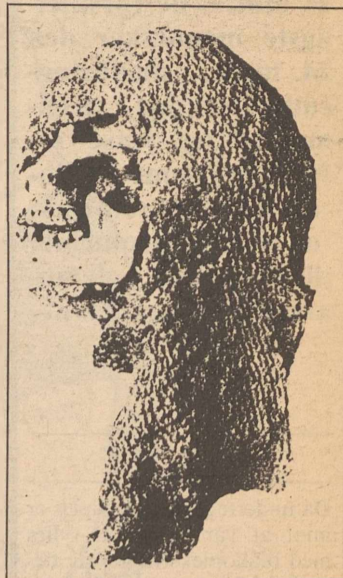
Hellebusts poeng er altså:

— Lyttelink til bruk mot ubåter øker spenningen i Nord-områdene.

— Ubåtlytting virker generelt destabiliserende på terrorbalansen.

— Norge er bl.a. gjennom slike lyttesystemer koblet til en strategi som kan omme til å bli USAs strategi, ikke er NATO-strategi, og langt mindre en strategi for norske nasjonale interesser. Norge bør derfor trekkes ut av ubåtspaningssystemene. I tillegg bør en sørge for at de NATO-flyene som skal brukes fra norske flyplasser bare er fly av typer som egnert seg først og fremst til forsvar (som f.eks. de engelske Harrier-flyene som til ti-

der opererer fra Langnes) og at langtrekkende angrepsfly som kan bli brukt i en global amerikansk strategi og som kan tenkes å bruke atomvåpen, ikke får benytte norske baser. Hellebust mente det var mulig med slike begrensninger i NATO-samarbeidet uten å gå ut av NATO.

Hodeskallen av en svensk soldat. Han falt i slaget om Visby 27. juli 1361 og ble lagt i en massegrov i full rustning. Det var for mange drepte til at seierherrene fikk tid til å plyndre dem.

Fra boka «Store slag - slik soldatene opplevde dem»

Azincourt

«... Men så snart mennene i spissen begynte å falle (...) oppdaget de i neste rekke at de ikke kunne nå fram til engelskmennene uten å gå over eller på de falne. Om vi forutsetter et kontinuerlig press bakfra hadde de ikke noe annet valg enn å gjøre det — og dermed ble de enda mere utsatt for å falle enn de som allerede hadde gjort det. En menneskekropp er en meget ustabil plattform å stå på og samtidig et effektivt snublehindre mot hælene på en mann som forsøker å vegre seg mot et angrep forfra.»

Somme

«... I den regulære 29. divisjon til venstre for Ulster-mennene var fler bataljoner utsatt for den verste opplevelse som kunne ramme noen avdeling under Den første verdenskrig: å rykke frem gjennom Ingenmannsland bare for å finne fiendens piggråd intakt og bli meiet ned mens de desperat lette etter åpninger i den. Blant disse avdelingene var 1. Royal Inniskilling Fusiliers, den samme bataljonen som hadde stått i karré og blitt bombardert hele ettermiddagen igjennom nær veikrysset ved La Haye Sainte hundre og ett år i forveien. Under ilden fra tyske mitraljøsemenn som på et blunk hadde dukket frem fra Y-kløften — som divisjonens amatør-kanoner forgojves hadde forsøkt å treffe med sine granater — ble 568 mann av Inniskillingbataljonen satt ut av kamp på noen få minutter, derav 246 drepte.»

- små soldater

somt om det vil være mulig å gjennomføre store konvensjonelle slag i det helt tatt.

SOLDATENES REAKSJONER

Keegan har også mye interessant om soldaters reaksjoner i krig. Bl.a. basert på amerikanske undersøkelser fra annen verdenskrig. Det går frem at gjennomsnittssoldaten når sitt toppunkt etter ca. 90 dager (da er han altså på høyden som disiplinert draps- og ødeleggelsesmaskin) deretter går det raskt nedover. Ingen soldater holdt ut å være i mer eller mindre kontinuerlig krig et år uten å bli så psykisk nedbrutte til slutt at de ble komplett ineffektive. Han kan også fortelle at den mystiske merkelappen «Grannatsjokk» som så mange soldater fra første verdenskrig fikk, egentlig dekker en rekke former for psykisk sammenbrudd på grunn av frykt, dødsangst og andre ekstreme psykiske påkjenninger i store doser. I mange slag under annen verdenskrig var ta-

pene på grunn av psykisk kollaps 10—20% av de totale tapstallene.

Et siste interessant faktum er at selv i «høyt motiverte avdelinger under sterkt press» (altså eliteavdelinger som slås for livet) er det ikke mere enn en fjerdedel av soldatene som bruker våpnene mot fienden. Vi kan gjette oss til hva de andre foretar seg: Noen gjemmer seg så godt de kan, noen er så redde at de ikke er i stand til å gjøre noe som helst, noen prøver kanskje å snike seg unna (et prosjekt som har blitt stadig vanskeligere siden middelalderen) noen er sikkert så desperate at de bare skyter i hytt og pine, og endel må antagelig bevisst skyte i løse lufta fordi de ikke vil drepe noen. De er noe å tenke på.

John Keegan
Store Slag — slik soldatene opplevde dem.
Cappelen 1979.

Store slag

AV ULM HALLE

KJØPEPÅ, 23 TKB-SKVADRON

— Å delta i et slag har i løpet av de siste fem hundre årene blitt en mer og mer uutholdelig opplevelse.

— Å delta i et slag ligner midnere på noe en kan oppleve i det «sivile liv» enn det noen gang har gjort tidligere.

— Frykt og angst — ikke f.eks. mot og offervilje — er den dominerende følelsen hos de fleste som deltar i et slag.

— Slag vinnes vanligvis ikke (dersom de overhodet «vinnes») ved at en part beseierer den andre «ansikt til ansikt» — men ved at en hærene flykter og kan slaktes ned bakfra.

— Dette er av de konklusjonene en kan lese ut av boka «STORE SLAG — slik soldatene opplevde

Enhver er forpliktet til å vise Kongeriket Norges Konstitusjon og Hans Majestet Kongen lydighet og troskap, som ærekjær krigsmann å våge liv og blod i Rikets tjeneste når og hvor det befales av Hans Majestet Kongen eller på Hans vegne av utkommende foresatte.

FORSKJELLER

Likevel er det store forskjeller mellom slagene. Slagmarkene har blitt større og større, antall soldater som deltar i et slag har blitt større, slagene varer over lengre tid, bråket og kaoset har blitt mye verre og våpnene dreper flere og lager styggere skader enn før. Det hadde vært all grunn til å foretrekke Stiklestad fremfor f.eks. Somme — eller Stalingrad for den del. Det psykiske og fysiske presset på en soldat i et slag har blitt større og større i perioden Keegan omtaler. Og i dag (han fører resonnementet helt frem til vår tid) er påkjenningene så store at han mener det er tvil-

dem» av engelskmann John Keegan. Boka kan anbefales til alle som lurer på hvordan det var/hadde vært/kunne være å delta i et slag enten de er dimmere, nektere, eller de har vernepliktsboka i skjønneste orden. Den gir et nøyaktig og usminket bilde av hvordan det har vært å være med i den faenskapen som en krig og i særdeleshet et slag er. Ytterligere tyngde får beskrivelsene fordi forfatteren ikke på noen måte kan påstås å være en slags fredshisser som svartmaler situasjonen. Han underviser i militærteori ved det engelske militærakademiet Sandhurst.

SLAGENE

Keegan konsentrerer beskrivelsen om tre store slag der to hærer har stått mot hverandre; Azincourt år 1415, Waterloo i 1815 og Somme i 1916. Alle tre slag er godt dokumentert slakterier. Slik vanlige soldater opplevde dem var de preget av kaos og uover-

I Storgata 25

Det har vært styremøte i vår velferdsorganisasjon. I Storgata 25 møttes de forskjellige mennesker den 24. mars, medbringende vektige argumenter og ymse erfaringer, samt en do-ull-lengde retorikk, for å løse problemer til alles beste i demokratiets hellige navn.

Av ROLF

Da undertegnede prinsipelt er imot at vår avis skal fylles med blåkopi-strakter av demokratiske organs sakspapirer, er det fristende for meg å avslutte min nettopp påbegynte artikkel om samskipnadsstyremøtet allerede her. Imidlertid, av hensyn til studenter som av en eller annen grunn fremdeles tror på null-språkets (det objektive, saklige, informative språkets) eksistens, og attpåtil tror at dets evne til å informere overskrider dets søvndyssende og tilslørende effekt, skal jeg kort referere fra møtet.

I alt 16 saker, iberegnet 2 saker under eventuelt, ei ut-satt sak og ei referatsak, sto på saklista. Av gode nyheter kan nevnes et tilbud fra Tromsø kommune om kjøp av Vestregt. 46a og 46b. Formålet med et eventuelt kjøp vil være å bygge et hybelhus med ca. 30 hybelenheter. En idrettshall for studenter er også på trappene. Den vil komme til å ligge i 5 millionersklassen hvis den blir oppført. Samskipnadsstyret ga fullmakt til videre jobbing med disse to sakene.

Den saken som kom til å bli viktigst for studentrepresentantene var imidlertid spørsmålet om barnehageplasser til ansatte i Samskipnaden. De ansattes krav var på 9 faste barnehageplasser, administrasjonen gikk inn for 2, studentrepresentantene ingen (i tråd med hovedallmøtevedtak). Resultatet ble 1 barnehageplass reservert for de ansatte, en kompromissløsning studentrepresentantene var vel fornøyd med. Også når det gjaldt saken om reservering av studentboliger for ansatte i Samskipnaden fikk studentene gjennomslag for sine synspunkter. Styret vedtok at de ansatte i prinsippet ikke kan kreve å få reservert noen hybler/leiligheter. Dette på tross av at styrene ved Samskipnadenens barnehager fremmet forslag om at minst 2 hybler og 2 leiligheter/dubletter i hver studentby skal reserveres for ansatte i Samskipnaden.

Resten av sakene, inkludert Uniboks obligatoriske overskudd, var stort sett av den typen man bare klapper igjennom. Men altså, sånn helhetlig sett: studentrepresentantene var vel fornøyd, og mente de fikk gjennomslag for det som det var viktig å få gjennomslag for.

Kantinefester = Samskipnadsfes

Et intervju med kantinesjefen

Utopia ble nylig nedrent av opphissete representanter for diverse studentorganisasjoner. Man hadde mottatt et skriv. Der fremgikk det at nå ville tilmed samskipnaden pusse purken på studentene bare de festet i kantine litt i utide, eller var det egentlig det som fremgikk av skrevet? Og i det hele tatt — dette måtte da være noe å ta opp?

Joda. Utopia snakker med mannen bak det famøse skrevet — kantinesjef Storåker.

Av JESPER HALLE

— Hva betyr nå dette skrevet dere har sendt ut kantinesjef Storåker, har dere tenkt å melde studentene til politiet hvis de fester i kantine?

— Dette er ikke ment som noen trussel fra oss, jeg ville bare si klart fra det verste som kan hende. På universitetet er alle vant til plakater, jeg ville sette saken litt på spissen ellers reagerer jo f... ikke folk. Det er nemlig vi som får vanskeligheter hvis det holdes en studentfest med ulovlig skjenking i en kantine, selv om vi ikke vet om det engang, har vi ansvar.

— Men politi?

— Jeg har personlig kjennskap til studentfester holdt på kantine, uten samskipnadenens viten, som det har vært diskutert om skulle bli innrapportert til politiet. Da ikke av oss, men av gjester utenfor studentmiljøet.

— Men hvorfor kan bare dere drive skjenking der?

— Alt høsten -81 var det forslag oppe i universitetsstyret om at studentorganisasjonene skulle kunne drive skjenking. Forslaget falt fordi noe slikt ville være ulovlig, det var jurister som så på saken. Alkoholloven er svært streng når det gjelder slikt. Dette skrevet du snakker

om, skulle egentlig vært sendt for et par år siden. Så fort arbeider vi her, flirer kantinesjefen.

— Så dette er ikke et forsøk på å redde samskipnaden økonomi?

— Nei, dette har med lovligheten å gjøre. Samtidig er det ingen grunn til å legge skjul på at den daglige kantinedriften ikke er noen overskuddsbedrift. Det må nok hentes inn på arrangementsiden. Hadde vi ikke hatt inntekter fra lunsjer, julebord,

studentfester og lignende måtte vi økt kantineprisene med 30%.

Jeg synes det må være en brukbar ordning at dere får del i salgsoverskuddet, selv om jeg skjønner at ut fra de-

res synspunkt vil dere gjerne ha alt sammen. For oss er det viktig å holde kantineprisene nede.

— Hva er mer detaljert reglene for fester i kantine?

— Studentorganisasjonen som arrangerer får 50% av overskuddet, resten går til oss. Og så kan dere jo ta inn-gangspenger. Hvis det bare er studenter til stede er vi villige til å diskutere utsalgsprisene, men da med en annen fordelingsnøkkel. (Dvs. lavere priser = mindre del av overskuddet. (Utopia)). Videre er reglene sånn at det skal være en av våre folk til stede med ansvar for skjenking, utover det må studentene gjerne assistere så mye de vil.

Hvordan det festes andre steder på universitetet er andres sak, men kantine er vårt ansvarsområde.

— Hvordan stiller du deg til et «rivaliserende» foretak som pizzahus-prosjektet?

— Jeg synes det virket som aktivitetsnivået på universite-

tet var mye høyere for noen år siden, og synes det er hyggelig at det blir mere liv igje. Når det gjelder pizzahus-prosjektet spesielt, personlig syns jeg det er en grei satsing studenthus har de andre steder i landet allerede, og om års tid kommer ikke samskipnaden til å ha andre tilbud i sentrum enn kantina i Prestvannet, og den er litt ten.

Jeg er mer skeptisk til om dere kommer til å få skjenkerett, med strømmingene i bakkene styret er det vanskelig å vite noe.

Akkurat den påstanden slutter Utopia seg gjerne til. Vi er spente på hvordan bakkene styret, og ikke minst Storåkers sjef, bystyrepræsident Bjørn Koldhol (V), kommer til å forholde seg.

Fortsettelse følger. Noe tips?

Studentsamskipnaden i Tromsø

Kaptein 2. 8001 Tromsø
Postboks 812
Postgate 370974
Tromsø
Telefon 9821121
Telefax 9821122

REF. NR. 148/83/AS/da

8001 Tromsø, 21.02.83

VEDR. SALG - SKJENKING AV ALKOHOLHOLDIGE DRINKERVARER I KANTINENE

Studentsamskipnaden vil med dette presisere:

I Studentsamskipnadenes kantine er det kun Studentsamskipnaden som har lov til å servere/skjenke alkohol.

Det betyr at enhver tilsetning m/ servering som skal foregå i kantine må være Studentanskipnaden stå ansvarlig for.

Overtredelse av dette vil bli påtalt og eventuelt rapportert politiet, da det er Studentsamskipnaden som vil være skadelidende i slike tilfeller.

Vedlagt følger universitetsstyresak 257/81.

Med hilsen
Bjørn Storåker
Aabjørn Storåker

Et rettferdig ønske

Per Østensen svarer i dette innlegget på kritikk som ble rettet mot de ansatte i samskipnadenens barnehager i et intervju i forrige nummer av Utopia. Per Østensen har arbeidet som førskolelærer på Maurtua barnehage det siste året, og er tillitsmann for lærerlaget på Maurtua.

Av PER ØSTENSEN

Mange studenter har reagert på at de ansatte ønsker å disponere plasser som kan brukes av studentene istedet. De mener at dette er prinsipielt galt fordi samskipnaden er etablert for å tjene studentene. For det første kan jeg ikke se at det er noe galt i at vi ytrer ønsket. For det andre mener jeg at ønsket vårt er rettferdig fordi:

Samskipnaden har 5 barnehager og disponerer 45 plasser i disse. Det hadde m.a.o. vært nok med en 4-avdelings barnehage med tilsammen 48 plasser og 15 ansatte. Men dette har blitt til en helt annen pris. Samskipnaden hadde måttet betale alle investeringsutgiftene med renter og avdrag og hele driftsunderskuddet, med unntak av statsstilskuddet. Dersom foreldrebetalingen skulle dekke

hele drifta, ville hver plass kostet 1200-1500 kr. pr. barn pr. måned. Evt. kunne man øke husleia i studentboligene og overføre overskuddet til barnehagen.

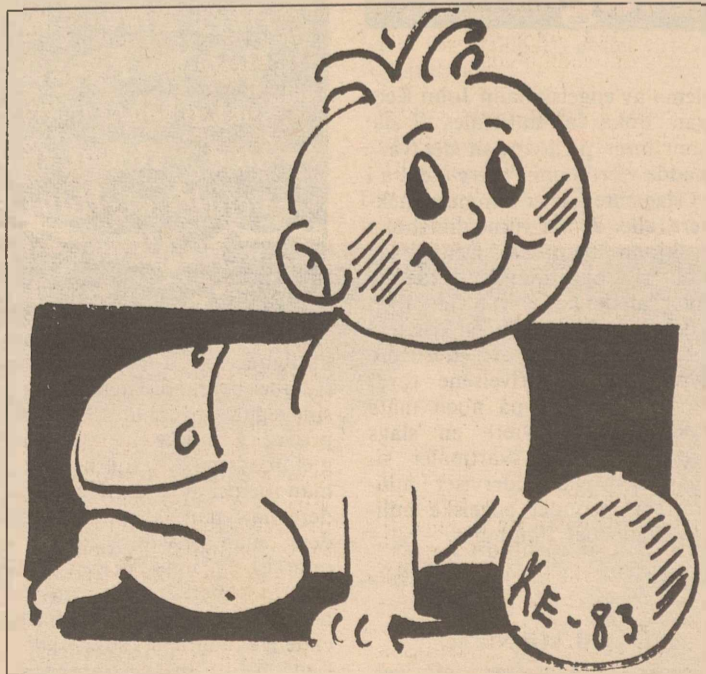
Istedet for dette har samskipnaden inngått samarbeid med universitetet, fylket og kommunen, og dermed fått en pris for hver studentplass på 810 kr. (det samme som kommunen). Prisen man må betale for dette er at det er 60 ansatte i barnehagene, og tilsvarende høyere behov.

SAMARBEID STUDENTER/ANSATTE

Som nevnt i innledningen er det mye bitterhet blant de ansatte pga. uttalelsene i studentavis i det siste. Dette er veldig synd, for mens utgiftene til studentene har gått opp de seinere årene, har inntektene ikke holdt tritt. Dette gjelder ikke minst

boutgiftene, og det er nødvendig for studentene å kjempe

og en motsetning vil bare komme staten til gode. Jeg foreslår at studentene demper noe av sin kampiver mot de ansatte, og heller prøver å samarbeide med oss om vår felles motpart: staten. Dette kan f.eks. skje

for å få de ned. Hvordan vil da de ansatte reagere når det blir husleieboikott neste gang, og det er fare for at vi blir permittert?

I kampen for å få økt stats-tilskott har vi felles interesser,

ved at NSU-ledelsen i Tromsø tar kontakt med den faglige tillitsmannen på arbeidsplassene. Men dette må skje før det kommer til ytterligere utsetninger ved at vi får permisjonsvarsel ved en evt. husleieboikott e.l.

«UTKLIPP» AV «PASIENTPOSTEN ÅRGANG 1983»

Fylkestinget har foreslått sykehusbarnehagene skal legges fordi disse er en for stor utgift på budsjettet.

— Niels Bjørnsen, lege for tvillinger på fem år, har du en kommentar til dette?

— Dette er svært kortsiktig tenkt av fylkestinget. Barnehager for de ansatte er helt nødvendig hvis man ønsker stabil og kvalifisert personell ved sykehuset. Det man sparer ved å legge ned barnehagene vil utover kvaliteten på behandling, og dermed gå ut over pasientene.

— Du vil med andre ord slåss for å få beholde barnehagene?

— Ikke bare for å beholde dem, men også for å få flere.

— Leiulf Ingerrud, formann i pasientutvalget ved RST, er enig med fylkestinget sykehusbarnehagene bør legges. Hvorfor?

— Barnehagedriften går over pasientene fordi det bruker av fylket sine midler, men man kunne vært brukt til forbedre kapasiteten på sykehuset. For disse pengene kunne man for eksempel ha elimineret ventelistene på gerontologisk avdeling. I stedet kommer

Om å snakke med andre om Gud Ikke bare overtalelseskurs

5 som gjerne vil snakke med andre om Gud: f.v. Stig Magne Heitmann, Øystein Haugen, Kari Holmås, Knut Olstad og Åse Berg.

Av KJELL GUNNAR SKODVIN
og KRISTIN FORUM

Kristent Forum har ikke bare «sex-møter» på programmet i år. Nylig hadde de, denne gang i samarbeid med det kristne lærerskolelaget, et møte med «5 innlegg om å snakke med andre om Gud». Med andre ord: misjon og evangelisering, det emnet som til alle tider har bidratt mest til å forene kristenfolket. Nest etter å bekjempe seksualiteten og sørge for at den rødvine folk nyter, smaker mest mulig bittert?

Hva godt kan det komme ut av et slikt møte, undret vi oss idet vi satte oss ned sammen med 25 framtrøtte fra «the inner circle» som lyttet andektig til de 5 innledderne. Til debatten innledet Knut Olstad og Stig Magne Heitmann, studentprester, Kari Holmås og Åse Berg, medisinistudent og Øystein Haugen, lærerskolestudent. Etter møtet samlet vi dem og stilte dem noen spørsmål.

— Er det av frykt for svikten de oppslutning at dere nå ser dere nødt til å holde et slikt grunnkurs i å overtale andre mennesker til å bli kristne?

SMH: — Det er klart vi er for få! Sett i forhold til Guds mål, som er at alle skal bli frelst. Der-

for vil vi sette alt inn på å nå flere. Og vi vil gjerne at Kristent Forum og Lærerskolelaget skal være steder der alle kan være med og finne seg til rette.

— Men er det ikke alminnelig høflighet å akseptere at mange mennesker, om ikke de fleste, har et annet livssyn enn deres? Når skal dere kristne begynne å la folk som ikke tenker som dere, være i fred?

KH: — Vi kommer aldri utenom det faktum at kristendommen i utgangspunktet er intolerant. Jesus sier jo at «jeg er veien, sannheten og livet» — med disse ordene utelukker han jo at det skulle finnes noen annen vei til det vi kaller frelse, som er fellesskap med den gode Gud som har skapt oss. Og dette ønsker jeg at folk skal få øynene opp for.

— Men med tanke på det vi kjenner til fra kirkas historie, med avlatshandel, heksebrenning osv., burde ikke det gjøre dere mer tilbakeholdne i i deres misjoneringsvir?

ØH: — Vi har i allefall ingen grunn til å forsvare kirkas maktmisbruk. Som enhver annen organisert sammenheng, kan kirka misbrukes. Og det er blitt gjort.

KO: — Så er det da heller ikke kirkas feilgrep og de gjerninger som mennesker har gjort i Kristi

navn, jeg er her for å forsvare. Min oppgave er derimot i peke på hva Kristus har gjort for menneskene. Og i så henseende har vi ingen grunn til å skamme oss.

— Men er det egentlig noen av dagens studenter som har tid til å tenke på dette med Gud og Jesus — kristendom og evighet?

ÅB: — Jovisst! Det er jo helt tett med folk som har lyst til å prate om kristne spørsmål! Jeg har flere ganger opplevd å bli sittende i 6 timer og prate med folk i kantina. (Lenger er ikke åpningstida...)

Når jeg prater med folk, merker jeg at det er mange ikke-kristne som er veldig interessert i å få vite hvordan kristne tenker, samtidig som mange har vrangforestillinger om hva kristendom egentlig er. En annen ting er at mange av oss som er kristne, er redde og generte når samtalen begynner å nærme seg kristne spørsmål. I allefall er vi veldig redde for å ta noe initiativ for å bringe kristne spørsmål på bane. Men til alle de som gjerne vil vite mer om hva kristendom er, vil jeg si: Kom bare og spør oss, for vi vil gjerne prate — sjøl om det ikke alltid ser sånn ut!

Vi vil presisere at dette er innsendt stoff som ikke står for redaksjonens regning.

Red.

en allerede privilegert gruppe til gode. Legene med sin høye lønn har råd til å skaffe seg dyrere og dårligere barnepass.

— Man kan med andre ord si at gir man legene blindtrollen, tar de hele magesekken?

— Jeg ville ikke engang gitt dem en flatlus.

Tidene skifter og vi får nye skillelinjer i samfunnet. Jeg har bestandig trodd at «hovedfienden» til studentene var staten. Men slik er det visst ikke lenger. Nå er det vi ansatte i samskipnaden som er den farligste motstanden, og vi er attpå til så infernalske at vi fortjener sammenligning med en viss kar der nede blant ild og svovel (jfr. overskrifta som var hentet fra en artikkel i siste nr. av «Utopia»).

Vel, dette var kanskje en ekstremitet i denne artikkelen. På den andre siden er det mange av de ansatte i samskipnaden som føler seg skilt ut pga. skrivevriene i studentavis i de siste numrene. Dette gjelder i sær vis som jobber på laveste plan i bedriften (barnehagepersonell, kantinepersonell m.m.).

Slike uttaler som kom fram i siste «Utopia», kan nok gjøre seg bra på trykk, især i ei studentavis. Det er jo fine radikale uttrykk som er brukt. Men den som skriver bør også tenke litt på virkninga av det som skrives. Vi vanlige lønnsarbeidere i

samskipnaden føler oss utsatt for hets, men for administrasjonen er det som å skvette vann på gåsa. Alle som kjenner Kaldhol litt, vet at han bare ler av det.

VI ØNSKER OGSÅ RETTIGHETER I BEDRIFTEN VÅR

Arbeidere i Norge har med sin kamp oppnådd mange rettigheter og bedre kår, f.eks: kortere arbeidstid, bedre lønn, sykelønnsordning ved sin bedrift: gratisreiser i persontransportbransjen, lønnsregulering i industribedrifter og rabattordninger i varehandelen, dvs. rettigheter som er knyttet til virksomheten i bedriften. Noen bedrifter har også barnehage til de ansatte f.eks. sykehusene og Universitetet i Tromsø.

Dersom medisinerstudent Bjørn Nielsen eller andre fortsatt er prinsipiell motstander av at de ansatte skal disponere noen av plassene i samskipnaden, henviser jeg til «utklippet» fra «Pasientposten» nedenfor. Er du også motstander av barnehage for de ansatte på sykehuset, universitetet o.l.?

Når vi ansatte i Studentsamskipnaden ønsker flere barnehageplasser er det fordi:

1. Vi ønsker også å kjempe for rettigheter ved vår arbeidsplass, og barnehager er en virksomhet som er knyttet til bedriften.

2. Av samskipnadens ansatte

arbeider over 60 av dem i barnehagene. Av disse er over 90% kvinner mellom 20 og 30 år, dvs. i den alderen da de oftest har småbarn. I tillegg er mange resterende 55 også kvinner (kantinepersonell, vaskehjelp o.l.). Behovet for flere plasser er derfor stort, og dette er også viktig for stabiliteten i arbeidsstokken.

— Hvor mange menn blir hjemme for å passe småbarna pga. vansker med barnepass?

ØNSKER VI Å TA FRA STUDENTENE?

Nei, vi ønsker ikke primært å ta fra studentene. Men vi er klar over at dette kan bli konsekvensen hvis vi får flere plasser. Samskipnaden kan bare ta av de 45 plassene den disponerer selv, og dette medfører naturlig nok en interessekonflikt. Resultatet, mener jeg, bør bli en avveining av studentenes behov, de ansattes behov og den positive virkninga det kan ha å få et mer stabilt personale.

Jeg vil også foreslå en annen løsning: Universitetet disponerer et ikke ubetydelig antall plasser i samskipnadens barnehager. Dersom det i stedet hadde sine egne personalbarnehager, ville de ansatte i disse arbeide for universitetet, og kunne derfor søke på disse plassene. Av den grunn bør også universitetet kunne avstå plasser til de ansatte i samskipnaden.

Blasfemi en

Også Kristent forum søker støtte fra Studentutvalget. Vi har hatt den ære, i beste gangsterjournalistikk å smuglese den i håp om å finne noe blasfemisk stoff. Vi leser at de har tatt utgangspunkt i 1. Petersbrev, om kristne utsatt for forfølgel-

ser. Hvorfor skriver vi så dette her? Bare for å få lov til å komme med noen filosofiske betraktninger om at kristendommen hadde faen ikke ovelevd uten et helvete. Dessuten ble ikke Kristent forum forfulgt av Utopia i høst. Hørt om selvpoppfyllende profetier?

Blasfemi to

Vi har ikke vært på Kristent forum's siste møte, «Hva tror vi på?». Om det ble avlyst eller avvirket vet vi ikke. Ikke tror vi at noen av de kristne ble omvendt heller. Til det er vel massesuggesjonen for sterk.

Men vi hadde engang den ære av å

overvære generalprøven og oppbyggelsesmøtet til Kristens seksualiv (les avholdenhet), og vi må medgi at premieren var mye bedre. Den ble framført som et velregistrert skuespill med ferdiglagde innlegg. Det var nesten ikke til å avsløre. Konklusjonen se side tre.

Årsmøte i Ruphus

Mandag 21/2 avholdt studentforeninga Ruphus årsmøte. Dessverre med bare 11 framtrøtte.

Det gamle styret la fram årsberetning og regnskap for fjoråret. Regnskapet viste et overskudd på vel 7000 kroner, og årsberetningen fortalte om et meget aktivt vårsemester, men også om et labert høstsemester.

Ruphus' framtidige struktur ble diskutert. Det ble klart at medlemskap i framtiden forbeholdes studenter ved IMR. Ruphus har tidligere vært en forening som har vært åpen for alle studenter, men har i prak-

sis fungert som en ren IMR-forening. Årsmøtesflertallet så det slik at IMR skal ha en egen forening, og at Ruphus eigner seg til å fylle den oppgaven. Alle større arrangementer (fester!!) vil imidlertid være åpne for alle studenter ved UiTø.

Det nye styret består av Frode Flægstad (leder), Bente Evjemo, Svein Ove Haugland, Harald Steen og Asgeir Finnseth.

Styret håper å få aktiviteten opp på fjorårets nivå (vårsemesteret). Da foreningens kasse nå har nådd et passe nivå, vil vi forsøke å

subsidiere aktiviteter som ikke kan gjennomføres i økonomisk balanse. Videre vil vi prøve å bli mer utadrettet og få til et samarbeid med andre organisasjoner, som Studentersamfunnet, Revyen o.l. Nå når Studentersamfunnet prøver å få i gang drift av Studenthuset vil vi gjerne være behjelpelig f.eks. ved innkjøp av diverse utstyr (ikke for dyrt). Dette vil vi også oppfordre andre studentforeninger til.

PS. PS. Idet dette skrives får vi vite at samskipnaden har bestemt at all servering i Universitetets kantiner skal foregå av dem. Overtredelser vil føre til politianmeldelse. Hvilke følger dette vil få for Ruphus og andre studentforeninger må vi diskutere nærmere.

NYHET MED PERSONLIG PREG

Med EX LIBRIS pregesett gir du dine bøker, brev, papir, konvolutter, gavekort osv. et personlig og vakker merke, til en rimelig pris.

Ekklusivt og praktisk. Løse pregesett, utformet etter ønske, passer til samme håndtak. Skiftes med et enkelt håndgrep. Seglene kan bestilles i tre varianter: EX LIBRIS boksegl. til merking av bøker, MONOGRAM segl i elegant dobbel skrifttype, for plassering på kort, servietter etc., og segl med NAVN/ADRESSE som kan tilpasses konvolutter og ark. EX LIBRIS papirpreger personliggjør dine viktige papirer, og gir et elegant og varig identifikasjonsmerke. En spesiell gave til noen du setter pris på, - til venner, familie, eller til deg selv. Spør etter EX LIBRIS papirpregesett hos din bok- og papirhandler.

Et kvalitetsprodukt fra
ALVØEN
1797

UNIBOK
UNIVERSITETSBOKHANDL
Postboks 761
Tlf. (083) 81 012
9001 TROMSØ

Kjartan Fløgstad på ISL

Har Kjartan Fløgstad et budskap med sine romaner eller har han ikke? For analyserende nordisk grunnfagsstudenter var det tydeligvis en skuffelse og en kilde til grusom, men beherstket, irritasjon at Fløgstad rett og slett be- nektet at han har et budskap å formidle. Er Fløgstad en selvopptatt, arrogant og grønn- tåpen troillsækk? Eller er det på tide å kaste gamle analyseskjemaer som allikevel bare hadde åpne rubrikker etter to timer med Fløgstad?

Av ROLF

Kjartan Fløgstads gjeste- forelesning på ISL demon- strerte tydelig 1) et manglen- de samsvar mellom for- ventninger til forelesere ge- nerelt og oppfyllelsen av denne forventningen, og 2) at nordisk grunnfag i Tromsø er på kollisjonskurs med Kjartan Fløgstad i sy- net på litteratur.

Disse to punktene henger, uten at det behøver å være slik, nøye sammen. Grun- nen til at det nå altså er slik (min objektivitet, trover- dighet, pålitelighet og ob- servasjonsevne bør her nøye vurderes) er å finne i det ikke ubestridelige faktum at Fløgstad ved sin måte å forelese på tok konsekven- sen av sitt litteratursyn. La oss se på Fløgstad som fore- leser for, om mulig, å spore opp en slags logikk i disse i og for seg ikke altfor opp- siktsvekkende påstandene.

«KRONIKØREN FLØGSTAD»

På forhånd ble det an-

nonsert at Fløgstad skulle snakke om sitt forfatterskap generelt og Dalen Portland spesielt. Det som skjedde var at kronikøren Fløgstad snakket om litteratur ge- nerelt og forfatter Fløgstads litterære og politiske for- setninger spesielt. Det ble mottatt med akk og ve, dels fordi Fløgstad uttrykte seg på en måte som var vanske- lig tilgjengelig og henviste til (tydeligvis) obskure teoreti- kere, og dels fordi han ikke presenterte en helstøpt og oppklarende analyse av sine romaner og ikke ville defi- nere seg selv langs en mål- middel og form-innhold ak- se. Som kommentar til disse innvendingene er Georg Jo- hannesens ord i «Om den norske skrivemåten» an- vendelige:

«Revisjonisme er å frata en teori alt som kunne med- føre praktiske endringer, slik at teorien blir lettere å la være å bruke, det vil si: Forståelig for tilhengere av status quo. Kravet om en lettfortalt, grei og velskrevet framstilling av et hvilket

som helst emne er kravet om en revisjonistisk framstilling av emnet.»

Sitatet burde kunne stå ukommentert, men jeg legger for ordens skyld til at jeg ikke oppfatter dette som en hyllest til det dunkle, tå- kete og obskurt intellektuel- le, men som en nedvurde- ring av uttrykksmidlene i sakprosaen som, stadig iføl- ge G. Johannesen, er: «en sum av sekundære modell- byggende systemer, som danner praktiske myter eller hverdagslige virkelighets- bilder i et eventyrspåk, som gjør verden så enkel som den ikke er for andre barn.»

«MONOLOGI»

Vi møter altså hos Fløgstad en motvilje mot det endy- lige, mot å redusere og inn- ordne under ett prinsipp. Med andre ord: vi står over- for en motsetning mellom monologisk litteraturkritikk, representert ved nord- isk grunnfag i Tromsø, og et litteratursyn som er basert på det dialogiske eller poly- foniske prinsipp, represen- tert ved Fløgstad. A. Gem- zøe beskriver, i en artikkel om den russiske litteratur- kritiker M. Bakhtin, mo- nologismen på følgende må- te:

«... monologismen ses som konstituerende i idea- lismens hypostasering av «Ånden», «det absolutte jeg», «Bewusstsein über- haupt», i rationalismens

dyrkelse af «la raison uni- que», og i utopismen, deri- blant den utopiske socialis- me «avec sa foi en la toute- puissance de la conviction». Innenfor denne ramme er kun en form for tankeud- veksling mulig, nemlig mes- ter og lærling, lærer og stu- derende: den patenterede sandhedsrituelle uddeling.»

«BAKHTIN»

Kjartan Fløgstads forfatter- skap står altså i opposisjon til det monologiske prin- sipp. Med Bakhtins termi- nologi kan vi si at Fløgstad arbeider ut fra et polyfonisk prinsipp. Den polyfone ro- mangenre kan, ifølge Bakhtin, føres tilbake til en sosial manifestasjon: mid- delalderens karneval. Fran- cois Rabelais «litteraliserte» karnevalet i renessansen, gjorde bruk av dets uttrykksformer, folkelige latterkultur, groteske kroppsbilde og dets groteske forvrengning av det verdslige, borgerlige, hierar- kiske samfunn. Men: «Iføl- ge pålitelige kilder oppsto den objektive virkelighet en gang på slutten av renessan- sen, da alle tilværelsens fan- tastiske egenskaper ble for- trengt ned i det evige mør- ke» (H. Bull-Hansen). Kar- nevalet ble etterhvert til «papirhatter og champagne, et overfladisk bobleparty der borgeren skulle glemme sin daglige funksjon» (H. Bull-Hansen). Likevel, Bakhtins diakrone, semio- tiske lesning av karnevalet, samt hans teori om språkets fundamentale dialogisme og ambivalens gjør han i stand til å utarbeide en teori om polyfoni i romangenren. Kort og overfladisk sagt in- nebærer polyfoni en de- gradering av forfatter- instansen slik at denne inn- går i romansens mangføl- dighet av likestilte bevisst- heter og deres verdener. Autoriteten oppheves, for- fatter og leser stilles på linje med helten, og ordets status forandres fra å ha en de- notativ funksjon som referent til et referert saksfor- hold utenfor romanen. I ste- det oppstår et spill av kon- notasjoner mellom de for- skjellige stemmer. Prin- sippet bak polyfonien er det antiautoritære mangetydige samspillet mellom ideer: «the idea is interindividual and intersubjective. The sphere of it's existence is not

Obskur teoretiker?

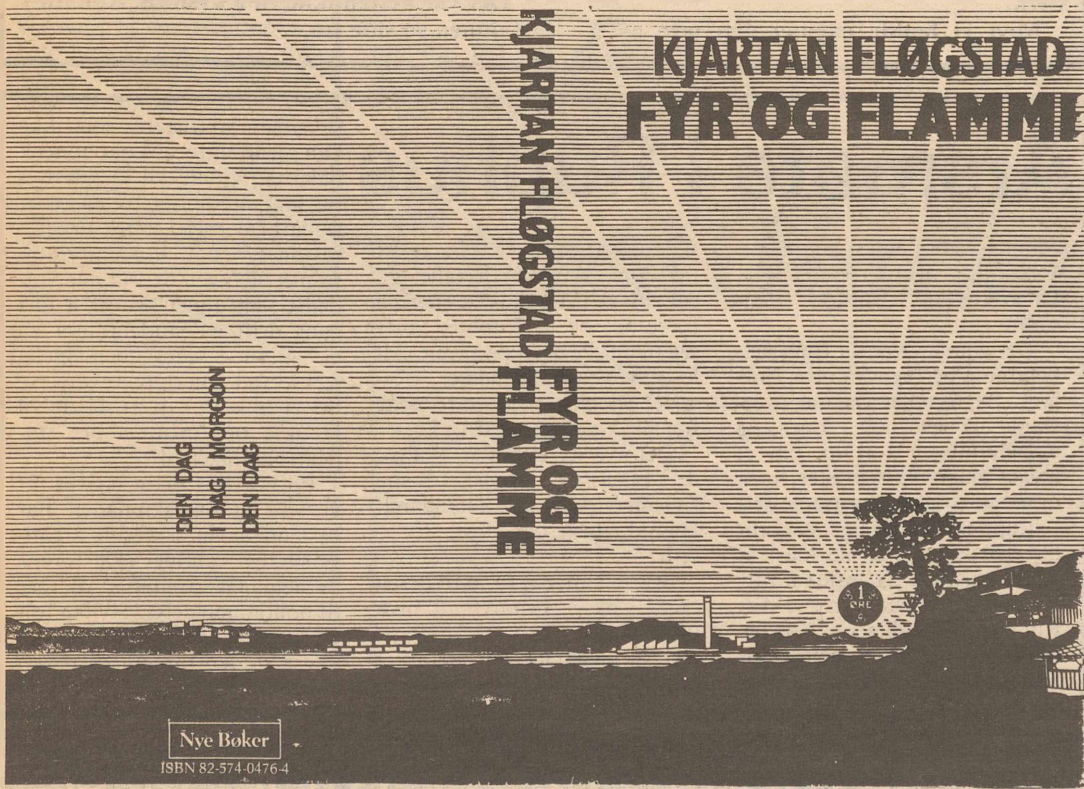
the individual conscio- usness, but the dialogical in- tercourse between conscio- usnesses» (M. Bakhtin).

«TILSLUTT»

For å summere opp: Nord- isk grunnfag i Tromsø for- ventet «den patenterte sann- hets utdeling» av Fløgstad. Men for Fløgstad er det helt irrelevant å definere seg selv innenfor begrepsparene mål-middel og form-inn- hold. I sitt essay Loven vest for Pecos avviser han da og- så problemstillingen form- innhold og snakker istedet om latens og manifestasjon: «... motseiinga mellom latens og manifestasjon kan ikkje i seg sjølv avvisast som sjølv motsigande idet den skapar ei motmeining innanfor ein diskurs og kan på den måten i radikal for- stand visa ut over diskursen ved å visa fram noko som ikkje kan uttrykkast inna- nfor diskursen sjølv.»

Forelesninga på ISL viste hvor ubehjelpelig den mo- nologiske litteraturkritikk er når den brukes på Fløg- stad. Hans romaner vil for- alltid være et kuriøst språk- lig kaos for den monologis- ke litteraturkritikk, som sø- ker å underordne formen et innhold og enkeltdelene en enhet. Tilsutt, som en an- skueliggjøring av Fløgstads prosjekt, lar jeg Wim Runar Leites ord stå:

«Ein forfattar som set seg som mål å formidla folkele- ge erfaringar må istadenfor å vera ein analyserande do- kumentarist måtte bli ein oral og altetande forfattar. Han må byggja på munn- lege kjelder og på munnleg overlevert tradisjon, og han må vera oral også i den sek- suelle og freudianske ty- dinga at han prøvar verda ved å ta ho i munnen og smaka på ho og spytta ut noko av ho att som ord og svelgja resten som taushet.»

KOPIMASKIN

Av TORE

Utopia har fått seg en ny kopi- maskin. Eller for å være mer presis: Studentutvalget har flyt- ta inn på revyens kontor og tatt med seg en splittet Xerox dit. Og dermed ble den kopimas- kina som revyen hadde lånt av sykepleierlærerutdanninga

overhelt og flytta til Utopias kontor. Og da burde alt være idyll. Men nei. Sykepleie- lærerutdanningas maskin viste seg , til tross for et langvarig kuropphold hos Tromsø kon- tormaskinservice, å være besatt av en innbitt uvilje til å fungere.

60-års studentopprør ble skrevet på manuelle skrive-

maskiner med fargebåndet på «av», og mangfoldiggjort på stensilmaskiner. Og man kan si mye stygt om stensilmaskinene. De medførte et avsindig griseri med svarte. De slukte minst 50 ark før man fikk justert dem riktig inn. Og etter 100 kopier røyk stensilen.

Men de var forståelige. De hadde i sitt svarte- og olje- dryppende indre en sjel man kunne forstå seg på. Som kun- ne tøyles med sinnsro og litt teknisk fingerferdighet.

Stensilmaskinene har utryk-

kelig endt på historiens skrap- haug. Selv om et eksemplar av arten stadig er å finne på Utopias kontor i Søndre Toll- bugate. (Et kontor riksanti- kvaren for øvrig snart burde kaste sine øyne på, det kunne fredes og stå som et rotete mo- nument over studentopprøret i Tromsø).

Men altså: Problemet var kopimaskina. Mens tidligere ti- ders kopieringsutstyr het Ro- neo Vickers og var forståelige og tilhørte vår europeiske, me- kaniske kulturarv og ihvertfall

ga oss en teoretisk mulighet for å forstå hva som var proble- met, er våre tiders kopimas- kiner utstyrt med lange, vokal- rike japanske navn og besatt av en for oss uforståelig orientalsk ondskap.

OK: Vi veit at det er «feilbe- tjing» og «Vi kan ikke se at det er noe i veien med maskin- en» det dreier seg om når mas- kinen ikke gjør sitt beste. (Eller som i det aktuelle tilfelle, ikke gjør noenting i det hele tatt). Og vi bebreider verken Tromsø kontormaskinservice eller japa-

nerne. Vi konstaterer bare plu- selig at vi er hjelpeløse uten dem.

De tidligere studentopprø- rerne trivdes i sine rotete, møk- kete kontorer og med sine gri- sete stensilmaskiner som det tross alt alltid var en eller an- nen innenfor rekkevidde som forstod seg på. Vi er generasjo- nen etter. Og vi må bare gi opp. 80-års studentopprørere har blitt byråkratisert og beseiret av sine egne kontormaskiner. Trist, men det er en kjensgjer- ning.

«Lag diktning av studielivserfaringene! Vårt daglige liv fortjener mer enn å bli oversett!»

Av KRISTIN

— Ja, slik inviterte altså avisa «Studentforum» til novellekonsurransen for studenter ved landets universiteter og høyskoler i januar 1982. De beste novellene er blitt redigert og samlet i en bok med tittelen: «Når det tause får ord på seg». Her blir vi servert levende skildringer av unge fanatikere på vei ut av redet, famlende i sin nye tilværelse som student. De lilla skjerv blaftrer, menn blir myke, kvinner er hissige og pågående og sosialismen lever. Og så er det historien om han som går fra forskuddslån til forskuddslån og overlever ved å selge platespilleren. Her er bonde-ungdommer som kommer til tigerstaden, roter seg bort i fyll og narkotika og ender som evighets-studenter med runde briller, skjegg og anorakk. Frustrerte studiner på knøttsmå hybler et tema i en novelle, en annen handler om han som aldri roter seg til å ta eksamen.

Kummerlig for studenter.

Selvfølgelig er det også blant denne samlingen gjort plass til en klatt kjærlighet. Her får vi høre om to intellektuelle og deres kjærlighet til hverandre, som i det store og hele går ut på kjekling om klasser, status etc. En ny variant får vi imidlertid i historien om hovedfagstudenten som tar seg et frisemester på en sydhavsøy for å avslutte sin oppgave — men mister tallet på både den og jenta han er sammen med.

Et lyspunkt i boka er en novelle med tittel: «Psykologistudentens seks villfaringer...» Den er spennende å lese fordi den er utradisjonelt oppbygd, og fordi den virkelig har noe den vil si. F.eks. heter det i slutten: «Det må finnes andre måter å lære på enn å sitte på ein lesesal med dau smak i munnen og tungt hovud i ettertanke frå ein umeltande teori — og sjå på verda utenfor gjennom skitne glas».

Helhetsinntrykk av novellesamlingen: Middels bra. — Men, hvor ble det av alle dem som klarer seg, som tar eksamen, har venner, skriver brev heim, klarer seg nogenlunde økonomisk, og synes at livet ikke er så allerværst kjiipt?

Tema for novellene skulle være virkelighet, og det er da heller ingen tvil om at det som kommer fram i utvalget nok er sant, men en har på følelsen at bare det negative ved virkeligheten kommer fram.

..... Men man fikk da omsider et husstyre

Nok en generalforsamling, denne gang med studenthuset som sakens gjenstand. «Huset» var også lokalet, og forsamlinga var større en hva slike arrangementer gjerne pleier å være.

Noen forsagt forsamling var det ikke, ordstyrer Ole Berthelsen måtte til tider snakke SVÆRT høyt for å bli hørt. Langt møtes ferd mot natt kunne stå som beskrivelse på en debatt preget av endeløs pilling på detaljer.

Det var lover for studentsamfunnet og huset som ble hovedsaken. Det var sterk uenighet på hvorvidt man skulle ha en kort ramme eller tysk grundighet på alle punkter. (Den ivrigste tilhengeren av sistnevnte synspunkt tok ordet minst 50 ganger i løpet av debatten). Skal studentsamfunnet ha noen særstilling i huset og husstyret? Her var også synspunktene delte, og uenigheten kanskje sterkere enn det som kom til uttrykk i debatten.

Møtet sneget seg gjennom en vrimmel av endringsforslag og endte opp med lovene som er trykt under. Når man kom til husstyret var således alle trøtte av møtet og valget gikk uten komplikasjoner. Praktisk. Dessuten var ingen uenige. Husstyret ble: Reidun Karlsen, Einar Sandsdalen, Knut Johnsen og Vegard Hansen.

....

LOVER FOR STUDENT-SAMFUNNET I TROMSØ.

- Formål:**
Studentsamfunnet har som fremste formål å samle studentene til et fritt ordskifte og skape et aktivt studentmiljø. Studentsamfunnets aktiviteter deles inn i et vårsemester 1/1-30/6, og et høstsemester 1/7-31/12.
- Medlemskap:**
Rett til medlemskap med stemmerett i studentsamfunnet har universitets og høyskole-studenter i Tromsø. Rett til medlemskap uten stemmerett, har ansatte ved disse lærestedene.
- Adgang til arrangementer:**
Til lukkede møter i studentsamfunnets regi har kun medlemmer adgang. Disse har rett til å medbringe en gjest. Til åpne møter har alle, også ikke-medlemmer adgang.
- Generalforsamlingen:**
Generalforsamlingen er studentsamfunnets høyeste organ. Ordinær generalforsamling avholdes ved hvert semesterstart. Ekstra ordinær generalforsamling blir holdt når halvparten av styret eller 10% av medlemmene med stemmerett forlanger dette. Ekstraordinær generalforsamling er beslutningsdyktig når minst 10% av medlemmene er til stede. Generalforsamlingen skal annonseres minst en uke i forveien med offentliggjøring av forslags til dagsorden.
- Styret:**
Styret er studentsamfunnets øverste organ mellom generalforsamlingene. Styret består av 6-10 medlemmer, og dette konstituerer seg selv. Det sittende styret er pliktig til å organisere generalforsamling med nyvalg ved neste semesters start. Det plikter samtidig å legge fram en beretning over siste semester.
- Medlemskort:**
Ved innmelding i studentsamfunnet utstedes medlemskort. Medlemmene kan ikke overdra eller låne bort sitt kort. De må på forespørsel kunne legitimere seg for å kunne gjøre bruk av sine rettigheter. Medlemskap gjelder for ett semester om gangen. Styret fastsetter medlemskontingenten.
- Endring av studentsamfunnets lover:**
Endring av studentsamfunnets lover kan bare foretas på generalforsamlingen der forslaget bifalles av minst 2/3 av de stemmeberettigede.
- Allmøter:**
Resolusjoner og andre ordinære vedtak kan vedtas av allmøter i studentsamfunnet med simpelt flertall. Framlegg til resolusjoner og vedtak må være styret senest ihende 3 døgn før møtet holdes. Styret plikter å opplyse om dagsordenen senest to døgn før møtet.
- Lover for bruk av studenthuset:**
  - Studenthusets fremste mål er å fremme et aktivt miljø blant studentene i Tromsø på tvers av institutter og studiesteder.
  - Driften av huset er underlagt Studentsamfunnets generalforsamling.
  - Et krostyre bestående av 5/7 personer er ansvarlige for den daglige drift av huset. Et av disse medlemmene oppnevnes av styret i studentsamfunnet. Resten velges på Studentsamfunnets generalforsamling i vårsemesteret. Krostyret plikter å legge fram årsberetning på vårsemesterets generalforsamling. Det gamle styret plikter å assistere det nye styret i en overgangsperiode på en måned.
  - Styret i studentsamfunnet har krav på en fast møtedag i uka.

Av vår post (innsendt anonymt)

EN SNERTEN LITEN SAK

— eller den fiolette mann og hans politiske kjønnsløshet.

Ikke er han rød, og ikke er han blå. Han er verken det ene eller det andre. Med andre ord er han ingen ting. Allikevel er han der. Og overalt. Spesielt i vårt eget miljø. Lett kjennelig. — på fargen. Egentlig er han blå, tilsynelatende rød, altså død (som rød).

Hva gjør han?

Tilsynelatende er han i alt mulig engasjert, egentlig dirigert, altså studert.

Hvordan er han?

Tilsynelatende er han opptatt av ditt og mitt, egentlig egen profitt, altså er han en banditt.

Hva kan han brukes til?

Tilsynelatende passer han som ekspertise, egentlig ingenting som er verdt å prise, altså en kvise.

Når gjør han?

Aldri gjør han ditt og aldri gjør han datt. Han er stort sett slapp.

Han er fiolett, rett og slett, mener det som andre har sett. (eier ikke vett).

(Skulle noen tro at disse linjer har bestemte personer (studenter) i tankene, så har de helt rett.)

STUDENTBOLIG

Vi minner om at søknadsfristen for bolig høstsemesteret -83 er: **1. MAI.**

Nærmere opplysninger og søknadsskjema fås ved henvendelse til:

Studentsamskipnaden

v/ Studentsekretariatet, Storgt. 25

tlf.: 81 012

UKA ER LØS

Av TORE

Uka er løs! Den er løs først i oktober, men planene er for lengst påbegynt. Ukestyret er valgt, og kontakter i ymse retninger er gjort.

Kjernen i UKA blir selvfølgelig REVYEN, som har premiere 7., 8. eller niende oktober. Ellers er det meninga å få med alt som kan krype og gå av foreninger og tiltak på universitetet.

Den sentrale samlingssted for aktiviteter vil bli «HUSET». Men husets skjebne avhenger som kjent av at kommunestyret ser i nåde til det og

gir det lov til å selge øl. (Eller viser vilje til å være universitetsby på alvor eller bryte sine egne retningslinjer for n-te gang, etter som en ser det). Så det blir spennende... Primus motor i ukeplanene er den ustoppelige Erling Ringø. Resten av ukestyret (eller «triumviratet» som man kunne vær fristet til å kalle det etter Erlings nokså udiplomatiske poengtering av at ukestyret hadde behov for ubegrenset autoritet) er Ingvild Nordøy og personen lenge til venstre på bildet som heter Jenny og går på ISL.

Som sagt: Mye er planlagt, men lite er avgjort. Vi gleder oss!

Søndre Tollbugt 7B
9000 Tromsø Tlf.: (083) 81 715)

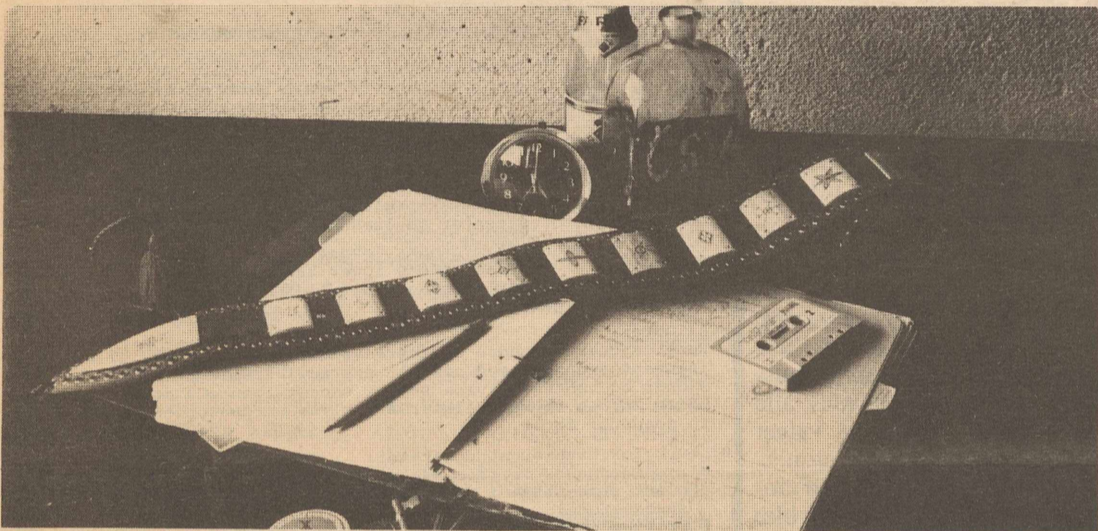
Samisk kulturuke

AV RAGNAR LURÅS

Samisk kulturuke til høsten. Det er Regnor Jernsletten, kasserer i Romssa Samiid Searvi som opplyser dette til Utopia.

Vi tar sikte på å arrangere uka i oktober. Det blir konserter, ut-

stillinger og vi jobber også med å få Aillohas hit, kjent samisk joiker som blant annet har vært på Festspillene i Harstad. Men vi er avhengig av finansieringa for å få dette til.

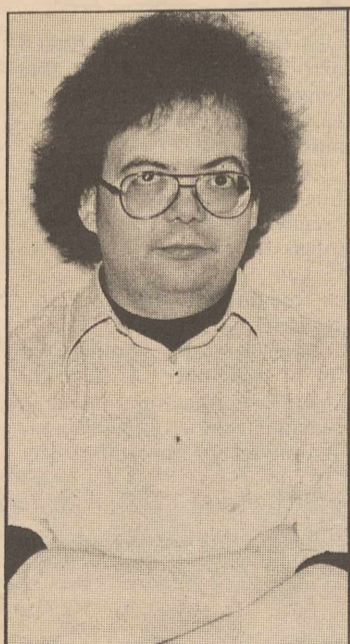
Hva er samisk identitet? Samfunnsutviklinga og urbaniseringa har ført samer over til andre næringsgreiner med de konflikter det skaper. Dette er noe av det man vil få satt ord på under ei samisk kulturuke til høsten.

Det vil bli arrangert seminar om samer og samisk identitet, der vi kommer til å rette søkelyset eller kanskje bedre et angrep på den romantiske innstillinga. Vi vil sette søkelyset på samepolitikken og målsettinga med denne. Og blant annet få dette belyst av forfattere og kunstnere.

I dag er det å være same veldig konsentrert om indre Finnmark og det som skjer der. Vi vil få folk til å innse at samfunnsutviklinga og urbaniseringa har ført til overgang til andre næringsgreiner slik som servicenæringer og administrasjon. Dette er noe vi også må tenke på hvordan vi skal tilpasse oss.

UTDANNELSE

Slik som å skaffe seg utdanning blir betraktet som å fjerne seg fra det samiske. Vi vil forsøke å finne ut hvor utbredt en slik innstilling er, prøve å få satt ord på det og få det diskutert.

Regnor Jernsletten, kasserer i Romssa Samiid Searvi.

Det er videre kan si er at jeg ikke tror det er noen som har det syn at det å være same utelukkende kan knyttes til industrialisert miljø. Man vil alltid trekke med seg bak-

grunnen man har hjemmefra enten man kommer fra jordbruksmiljø, reindriftsmiljø eller fjordfiskermiljø.

MÅLSETTINGA

er at man får satt ord på disse forestillingene, hva det innebærer å være same og hva det ikke er. Man kan spørre seg hvordan det er å være idustriarbeider og same, om det går an å kombinere.

Det er fortsatt undersøkelser blant samer i Stockholm, den første tanken var å få presentert den undersøkelsen. Men vi kom fram til at med dette som utgangspunkt ville det være å fokusere på fortida istedenfor framtida. Et sånt utgangspunkt kunne føre til at man hekta seg opp i problemene istedenfor å løse dem.

Derfor fant vi ut at vi heller skulle se på holdninger som man ubevisst trekker med seg. At man skulle få i stand en diskusjon om disse grunnholdningene.

Hummer & kanari

Skrik & ull,

Utopias påtenkte presseklippspalte ville, om den hadde eksistert, kunne ha presentert godbiter fra ettervinterens universitære hyl & kvidder. Vi noterer oss ikke minst studentsamfunnstyret, som ble presentert over 1/2 side i Dagbla' allerede før de hadde arrangert et eneste møte. Eller hva med medisinstudentene som «Nordlys'» fotograf fikk til å sette igang det rene maskeradeball utenfor teoribygget i anledning en sak som viste seg å ende i et døft kompromiss? Eller Åse Hjort Leirvik («Vi er ikke furier»)? Men vi savner det skikkelige, det virkelig store oppslaget om virkelig ingenting. Avisene er da fulle av sånt? Vi ber om tips fra leserne. Ølflasker i premie. Men for å forhindre unødige skuffelser: tips om tomprat honoreres selvfølgelig med tomme flasker.

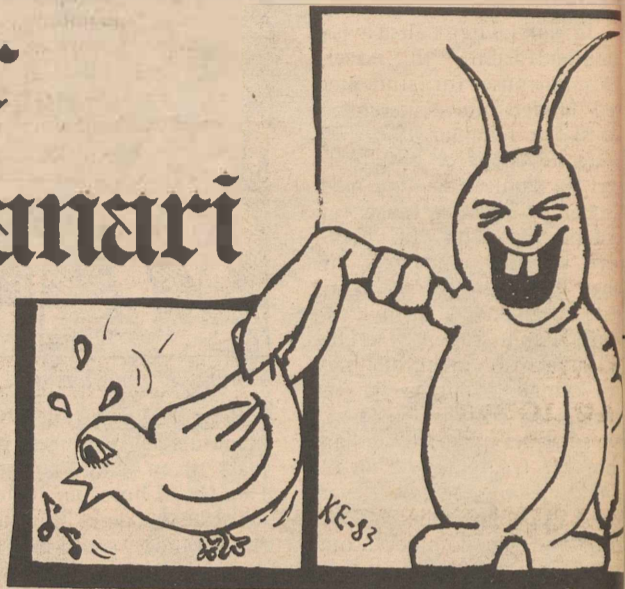
Åpent brev til «Studentforum»

Hei Studentforum! I årets første nummer av Sf er Tromsø omtalt hele 7 ganger. Første gang er i en artikkel om at Studentforums dekning av ting som skjer utafor Oslo stadig blir bedre. De seks siste gangene er i vignetten til spalta «uniplukk». Vi takker for all oppmerksomhet som på denne måten blir Tromsø til del i vårt nasjonale studentorgan. Mange takk.

Et skikkelig linjeskifte

bør foretas med brask og bram og så mange tilhørere som mulig. Ikke sånn som stadig flere har fått for vane: Man bare holder kjeft en stund og håper ingen legger merke til noe.

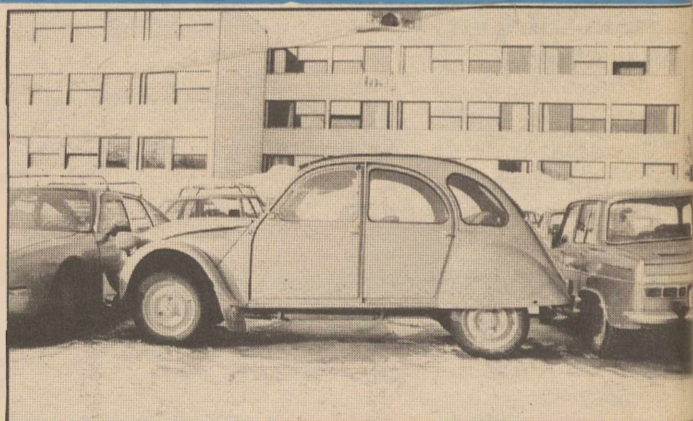
Men Jarle Weigård har foretatt et av den gode gamle sorten. På studentsamfunnsrådet 12/3 mente han det var helt i orden at de ansatte i samskipnaden fikk 6 av studentenes barnehageplasser. På hovedallmøtet 14/3 la han fram et protestforslag mot det. I det hele tatt: Med to dagers mellomrom, for full offentlighet. Sånn skal det gjøres!

Utopias tegner KristinE mener bestemt å ha truffet den omtalte forvirrede student under registrering, og bet seg (boks-tavelig talt) merke i den originale tannstillingen. Slik ser altså vedkommende ut.

Den totale forvirring

Som nevnt i «fagplukk», finnes det en student som er registrert stort portrettintervju m.bilde

Ingen kom alvorlig i klemme under Prestvannsmesterskapet i lukeparkering som ble avvirket i påska.

ved UiTø uten å være påmeldt eller tilknyttet noe som helst fag eller institutt. Vi har ikke funnet ut om dette er en såkalt «åndsstudent» («vi studerer jo alle»), om registreringa har skjedd i ekstrem bakrus, eller om vi simpelthen står overfor glansstudenten som er så opp-tatt av lærdommen at alt annet er uten betydning. I alle fall lo-yes vedkommende, at han/hun kan huske hvem hun/han er, et

LØYVE-kort

NORDNORSK MÅLUNGDOM
Postgiro 5 19 72 31 - Bankgiro 4700 22 90400
Postboks 1082 - 9001 Tromsø

STUDENTER TROMSØ SAMFUNNET studentutvalet

N. N.

har løyve til å drive med studentpolitisk verksemd i Tromsø. Det er ikkje lov å omsetje kortet.

Som nevnt i forrige nummer Utopia, er det utarbeidet løyvekort for dei som ynskje drive studentpolitisk verksemd i Tromsø. Og slik ser kortet ut

hvis hun dukker opp på di som det heter, uten løyve i NNMU) herværende organ kontor. Og fremfor alt: Har er studieveilederne? Dette da være en ønskepasient!

Redaktør av Studentforum

Studentforum er avsta til Norsk Studentforon. Avisa vil komme ut med 8 nummer 1983. Redaktørstillingen blir ledig fra 1. august, og det søkes derfor etter ny redaktør med mulig tilretteleggelse fra 1. juni. Sakere må ha utdanning og/eller praksis som gir at han/hun kan klare jobben til nsk/administrativt. I tillegg vil det bli lagt vekt på eventuell bakgrunn i studentpolitisk arbeid og/eller arbeid i studentmedia. Sakere må beherske begge målføre. Kvinnelige søkere vil bli foretrukket ved lik kvalifikasjon. Stillingsinstruksen for redaktørstillingen er for tiden under utredning. Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til landasekretæren i NSU, tlf. (02) 56 69 90 eller til redaktøren, tlf. (02) 56 41 07.

Fornytt søknadsfrist: 1. mai. Hvis søknadsfristen er for kort: ta kontakt!